

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**SZKOŁA GŁÓWNA
HANDLOWA**

W WARSZAWIE

Elżbieta Adamowicz

Konrad Walczyk

**KONIUNKTURA W PRZEMYŚLE
KWIECIEŃ 2016**

PL ISSN 2392-3687

Badanie okresowe nr 331

BADANIA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ INSTYTUTU ROZWOJU GOSPODARCZEGO SGH

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz),
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, Janusz Stacewicz, István János Tóth

Komitety Redakcyjny i adres Redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Elżbieta Adamowicz
Małgorzata Krypa

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa

www.sgh.waw.pl/irg

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
al. Niepodległości 162, 02-554 Warszawa

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2016

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3687

Nr rej. PR 18393

Informacje zawarte w niniejszym czasopiśmie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury w przemyśle przetwórczym, przeprowadzonego przez IRG SGH po raz 331. W badaniu uczestniczyło 314 przedsiębiorstw. Metodyka badania koniunktury opisana jest na stronie:

<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Strony/metody.aspx>

SPIS TREŚCI

I.	OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA	4
II.	WYNIKI SZCZEGÓŁOWE	7
	1. WSKAŹNIK KONIUNKTURY	7
	2. ZBIORCZE ZESTAWIENIE SALD	9
	3. SALDA I ICH SKŁADOWE.....	10
	1) Produkcja	10
	2) Zamówienia	12
	3) Zamówienia eksportowe	14
	4) Zapasy wyrobów gotowych.....	16
	5) Ceny	18
	6) Zatrudnienie	20
	7) Sytuacja finansowa	22
	8) Ogólna sytuacja gospodarki	24
	9) Wykorzystanie mocy produkcyjnych	26
	10) Konkurencyjność towarów zagranicznych	28
	11) Bariery działalności gospodarczej	30
	12) Inwestycje w budynki i budowle	31
	13) Inwestycje w maszyny i urządzenia.....	33
	14) Inwestycje planowane	35
	15) Czynniki ograniczające inwestycje planowane	36
III.	SUMMARY	37

I. OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA

1. Wartość ogólnego wskaźnika koniunktury zmniejszyła się w skali miesiąca o 5,7 pkt. Jego obecna wartość jest znowu ujemna i wynosi -3,3 pkt. Jest zarazem niższa od wartości sprzed roku o 4,8 pkt. W sektorze prywatnym wartość wskaźnika koniunktury zmniejszyła się w ciągu miesiąca o 4,8 pkt., do poziomu -2,7 pkt. Jest to wartość niższa niż przed rokiem o 3,8 pkt. W sektorze publicznym wartość wskaźnika zmniejszyła się o 15,0 pkt. do poziomu -8,5 pkt. Jest niższa od wartości sprzed roku o 13,3 pkt.

2. Pogorszenie koniunktury miało miejsce we wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na wielkość zatrudnienia, z wyjątkiem grupy przedsiębiorstw najmniejszych, zatrudniających nie więcej niż 50 pracowników. Największy spadek wartości wskaźnika koniunktury miał miejsce w przedsiębiorstwach największych zatrudniających od 501 do 2000 pracowników (o 20,3 pkt.). Najwyższą wartość, +2,8 pkt., wskaźnik przyjął dla przedsiębiorstw dużych (501 do 2000 pracowników), a najniższą, -12,3 pkt., dla przedsiębiorstw średniej wielkości (51-500 pracowników).

3. Koniunktura pogorszyła się we wszystkich głównych grupach produktowych, z wyjątkiem grupy przedsiębiorstw wytwarzających dobra inwestycyjne. Największy spadek wartości wskaźnika, o 15,1 pkt., miał miejsce w grupie przedsiębiorstw produkujących trwałe dobra konsumpcyjne. Najwyższą wartość, +2,4 pkt., wskaźnik przyjął dla grupy przedsiębiorstw zajmujących się produkcją półproduktów. Najniższą wartość, -7,9 pkt., wskaźnik przyjął dla przedsiębiorstw produkujących trwałe dobra konsumpcyjne.

4. Poprawę koniunktury odnotowano w sześciu województwach: lubelskim, lubuskim, mazowieckim, podlaskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim. W pozostałych województwach nastąpiło pogorszenie koniunktury; największe w województwach: opolskim i pomorskim. Najwyższą wartość, +20,3 pkt., wskaźnik koniunktury przyjął dla województwa podlaskiego, najniższą, -46,7 pkt., dla województwa opolskiego.

5. Poprawa koniunktury odnotowana w poprzednim badaniu trwała krótko. Przedsiębiorstwa informują o spadku produkcji, zamówień ogółem i zamówień eksportowych oraz zatrudnienia. Rosną zapasy. Wartości zarówno wskaźnika koniunktury jak i sald odpowiedzi na poszczególne pytania testu znowu przyjmują wartości ujemne. Odnotowano także spadki wartości wskaźnika i sald w skali roku. Prognozy na najbliższe miesiące są pesymistyczne. Gospodarka znajduje się pod wpływem pozytywnego oddziaływania czynników sezonowych, a zatem przyczyn obecnego pogorszenia koniunktury należy upatrywać w otoczeniu politycznym.

6. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji obniżyła się w skali miesiąca o 6,5 pkt. Obecnie wynosi +3,1 pkt. i jest o 9,1 pkt. niższa niż przed rokiem. Dla przedsiębiorstw publicznych spadek wartości salda był znaczący; wyniósł aż 45 pkt. Tak duże spadki wartości sald zdarzają się niezwykle rzadko. Największy spadek miał miejsce w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku (o 28,2 punktu), a wzrost odnotowano tylko w produkcji dóbr inwestycyjnych (o 17,4 pkt.). Firmy przewidują wzrost produkcji w najbliższych miesiącach.

7. W ciągu miesiąca wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień zmniejszyła się o 10,6 pkt. Obecnie wynosi -12,9 pkt. i jest niższa od wartości sprzed roku o 10,2 pkt. Spadek zamówień odnotowały zarówno firmy prywatne jak i publiczne, lecz w publicznych był on znacznie większy. Największy spadek zamówień miał miejsce w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku (o 18,4 punktu), a wzrost zanotowano jedynie w produkcji dóbr inwestycyjnych (o 2,2 pkt.). Przedsiębiorstwa spodziewają się dalszego spadku zamówień w nadchodzących miesiącach.

8. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień eksportowych także obniżyła się. Spadek wyniósł 7,6 pkt. Obecna wartość salda wynosi -12,9 pkt. i jest o 1,3 pkt. niższa od wartości sprzed roku. Największy spadek zamówień eksportowych odnotowano w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku (aż o 65,1 punktu), a największy wzrost w produkcji nietrwałych dóbr konsumpcyjnych (o 18,8 pkt.). Przewidywania na najbliższe miesiące są odmienne – firmy prywatne oczekują dalszego spadku zamówień eksportowych, podczas gdy publiczne spodziewają się ich wzrostu.

9. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zapasów zwiększyła się w ciągu miesiąca o 4,6 pkt. Wzrost zapasów miał miejsce w firmach z obu sektorów własnościowych. Obecna wartość salda, +5,5 pkt., jest wyższa od wartości sprzed roku o 3,5 pkt. Największy wzrost zapasów miał miejsce w produkcji trwałych dóbr konsumpcyjnych (o 13,4 punktu); spadek nastąpił wyłącznie w produkcji półproduktów (o 0,5 pkt.). Firmy spodziewają się spadku zapasów w kolejnych miesiącach.

10. Ceny wyrobów gotowych w dalszym ciągu spadają. Obecna wartość salda, -8,1 pkt., jest niższa od wartości sprzed miesiąca o 0,6 pkt., a od wartości sprzed roku o 2,3 pkt. Największy spadek cen miał miejsce w produkcji półproduktów (o 3,3 punktu), a wzrost odnotowano jedynie w produkcji nietrwałych dóbr konsumpcyjnych (o 0,7 pkt.). Firmy prognozują kontynuację spadku cen w nadchodzących miesiącach.

11. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia zmniejszyła się w ciągu ostatniego miesiąca o 1,6 pkt. i wynosi +2,8 pkt. Jest wyższa od wartości sprzed roku o 5,9 pkt. Miesięczny spadek wartości salda odnotowano zarówno dla firm prywatnych jak i publicznych. Największy spadek zatrudnienia miał miejsce w produkcji dóbr inwestycyjnych (o 9,5 punktu), a największy wzrost w produkcji nietrwałych dóbr konsumpcyjnych (o 1,9 pkt.). Firmy spodziewają się spadku zatrudnienia w najbliższych miesiącach.

12. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o sytuację finansową wzrosła w ciągu miesiąca o 2,5 pkt. Pozostaje jednak ujemna (-7,7 pkt.) i jest niższa od wartości sprzed roku o 1,2 pkt. Największa poprawa sytuacji finansowej miała miejsce w firmach zajmujących się produkcją nietrwałych dóbr konsumpcyjnych (o 15,5 punktu), a największe pogorszenie w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku (o 11,1 pkt.). Firmy przewidują pogorszenie się ich sytuacji finansowej w kolejnych miesiącach.

13. Saldo odpowiedzi na pytanie o ogólną ocenę sytuacji gospodarczej kraju zwiększyło swoją wartość w ciągu miesiąca o 0,6 pkt. Obecnie wynosi -9,9 pkt. i jest takie samo jak przed rokiem. O największej poprawie stanu gospodarki krajowej informują przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją nietrwałych dóbr konsumpcyjnych (o 8,7 punktu); o największym pogorszeniu – firmy wytwarzające dobra konsumpcyjne trwałego użytku (o 8,7 pkt.). Przedsiębiorstwa spodziewają się pogorszenia ogólnej sytuacji gospodarczej w kraju w nadchodzących miesiącach.

14. W ciągu ostatniego kwartału miał miejsce spadek stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych. Obecnie wynosi on 72,2 %; o 1,1 pkt. proc. mniej niż w styczniu br. i o 1,6 % mniej niż w kwietniu 2015 r. Firmy przewidują wzrost stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych.

15. Zwiększyła się konkurencyjność towarów zagranicznych na rynku krajowym. Saldo odpowiedzi na to pytanie zwiększyło swoją wartość o 5,8 pkt. w ciągu ostatniego kwartału. Jest jednak niższe od wartości sprzed roku 3,9 pkt. Firmy spodziewają się dalszego wzrostu konkurencyjności wyrobów importowanych, lecz mniejszego niż w I kwartale 2016 r.

16. W ciągu ostatniego kwartału zmiany w stopniu uciążliwości barier dla działalności przedsiębiorstw przemysłu przetwórczego były nieznaczne. Przedsiębiorstwa – zarówno prywatne jak i publiczne – niezmiennie wymieniają niedostateczny popyt, wysokie podatki i niestabilne prawo jako główne bariery dla ich rozwoju. Sukcesywnie od 2001 roku narastają problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej siły roboczej. Obecnie odczuwa je ponad 20 % badanych przedsiębiorstw.

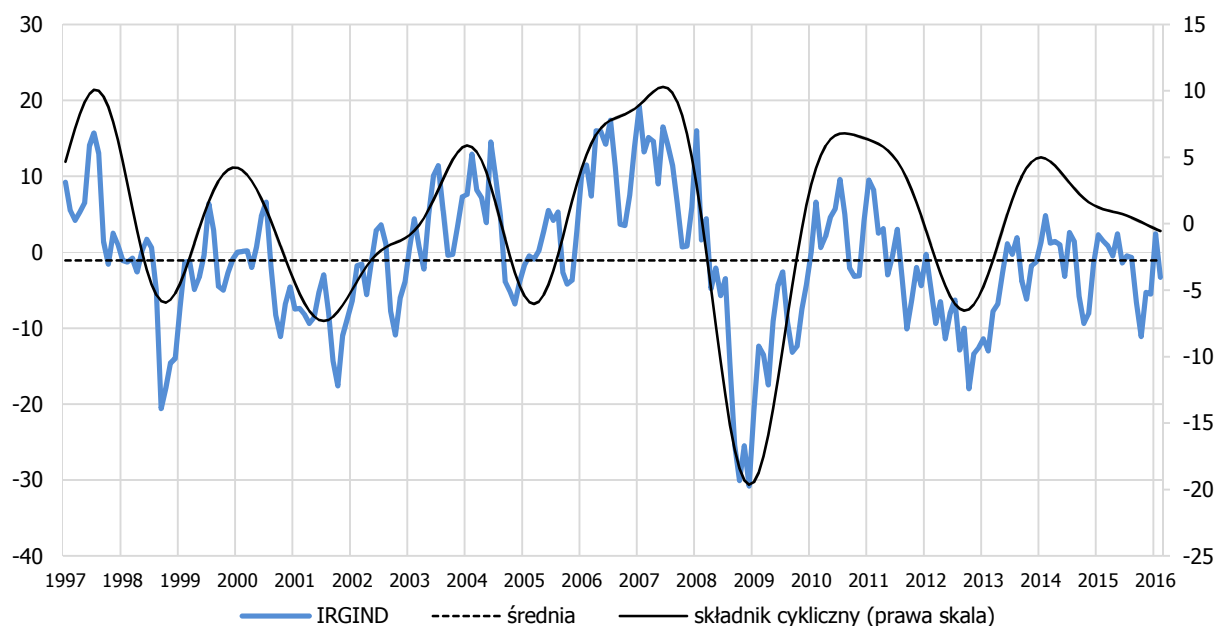
17. Maleją wydatki na inwestycje. W ciągu 6 ostatnich miesięcy wartość salda odpowiedzi na pytanie o inwestycje w budynki i budowle zmniejszyła się o 1 punkt i wynosi obecnie -1,0 pkt. W ciągu roku jednak wartość salda wzrosła o 4,7 pkt. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wydatki na zakup maszyn, urządzeń i środków transportu zmniejszyła się o 6,6 pkt. i wynosi +3,9 pkt. W skali roku miał miejsce wzrost wartości salda o 3,4 pkt.

Ponad połowa badanych przedsiębiorstw inwestuje przede wszystkim w wymianę wyposażenia. 25,2 % ankietowanych przedsiębiorstw inwestuje w mechanizację i automatyzację produkcji. Kolejne miejsca na liście celów inwestycyjnych zajmują: zwiększanie mocy produkcyjnych, oszczędzanie energii i wprowadzanie nowych technik wytwarzania.

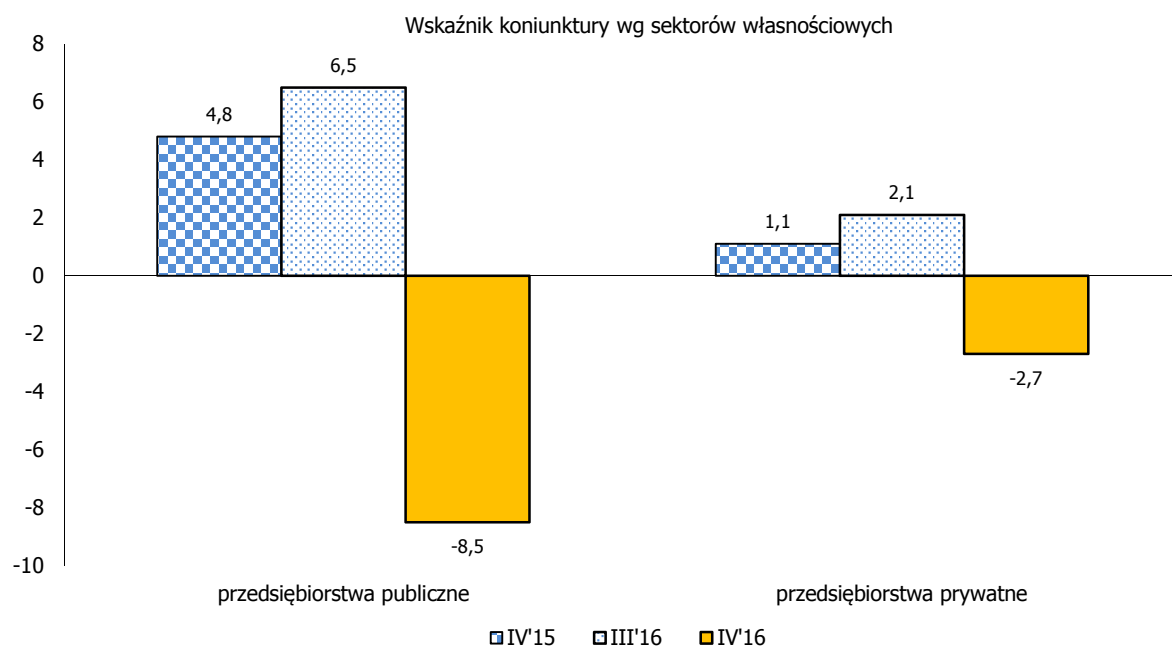
18. Wśród czynników ograniczających działalność inwestycyjną przedsiębiorstwa niezmiennie wymieniają: niedostateczny popyt, zbyt niski zysk i obawę przed zadłużeniem. Odsetki przedsiębiorstw odczuwających te ograniczenia wynoszą, odpowiednio: 45,5, 40,1 i 36 %.

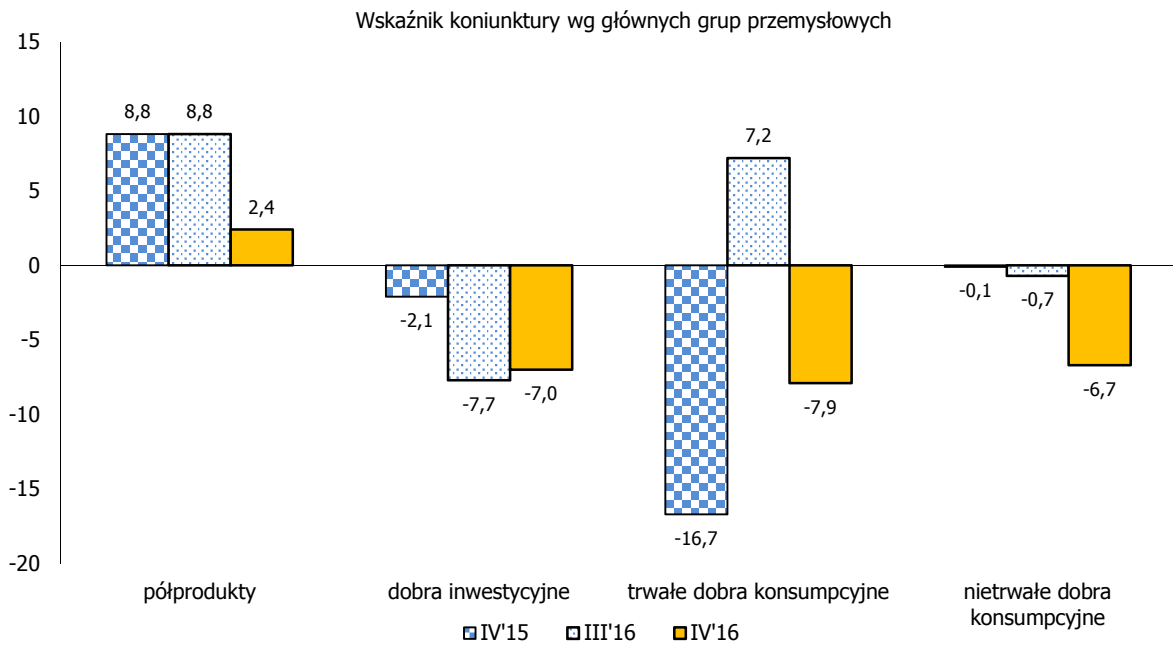
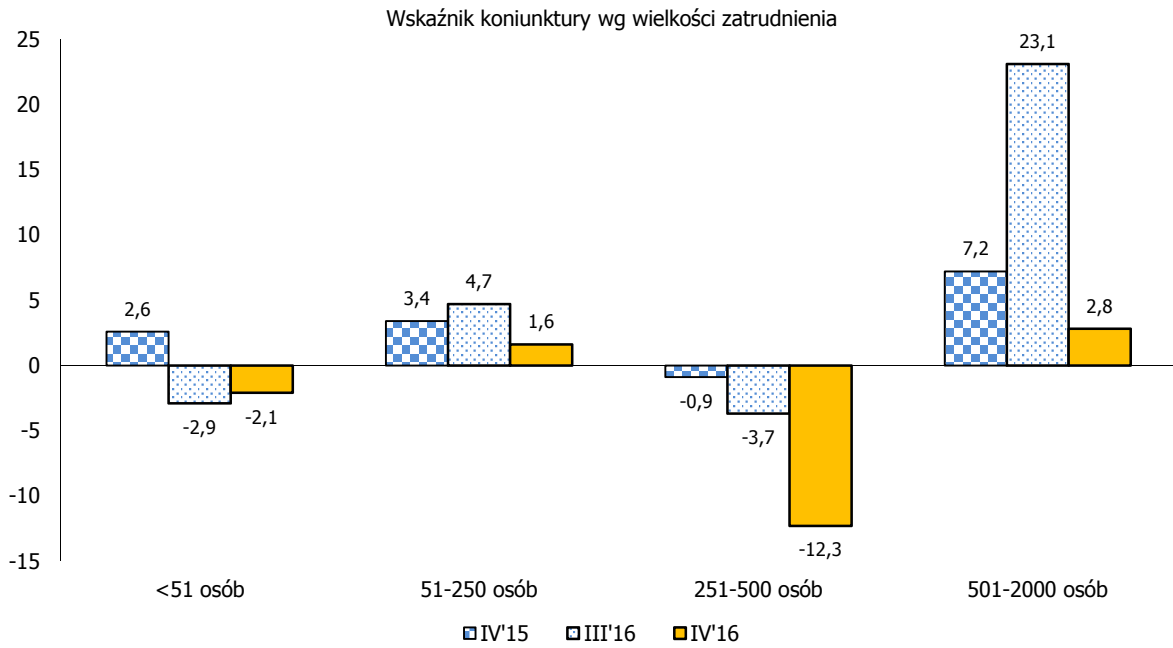
II. WYNIKI SZCZEGÓŁOWE

1. WSKAŹNIK KONIUNKTURY

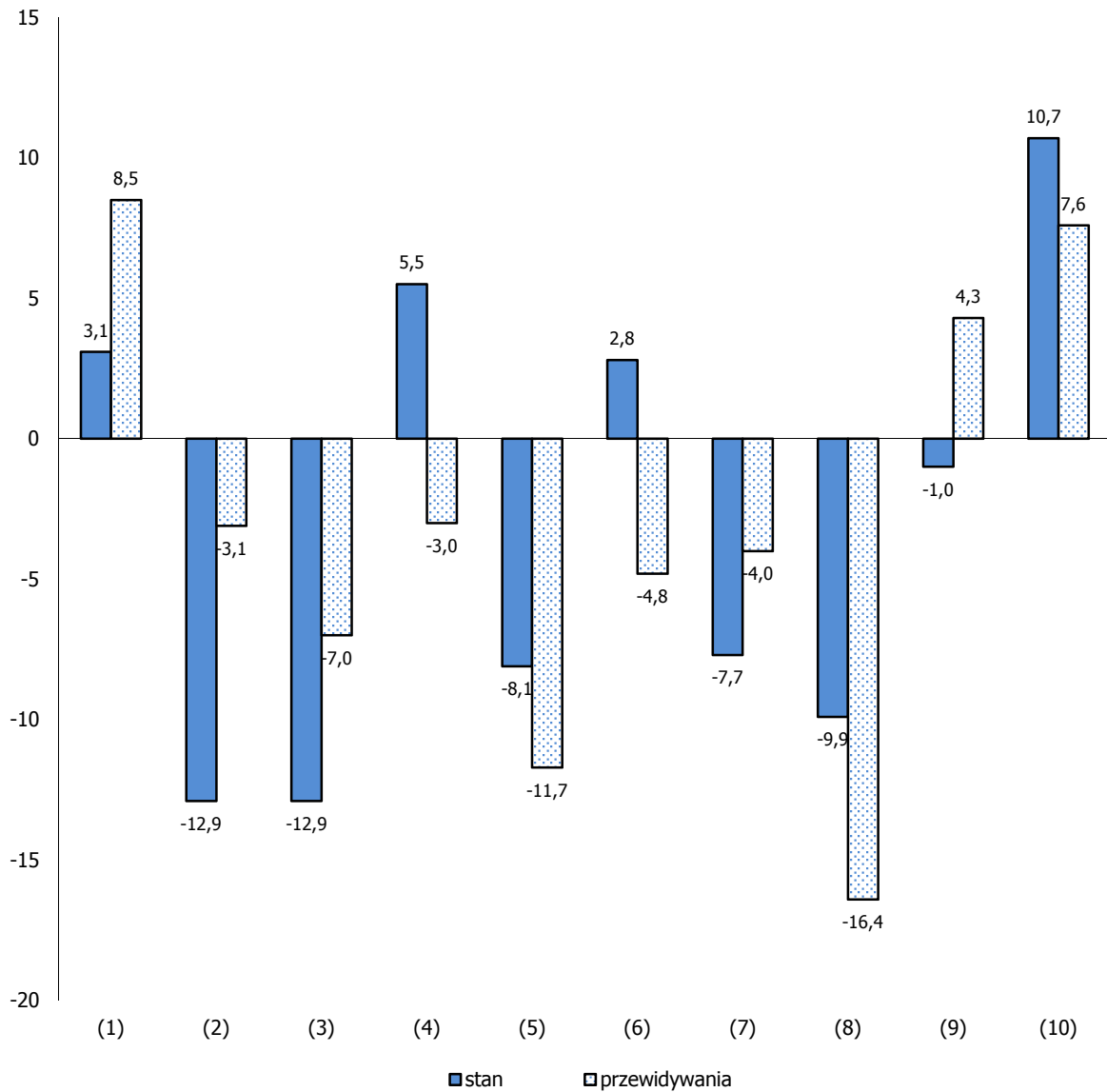

składowe salda	IV'15	XII'15	I'16	II'16	III'16	IV'16
1. wielkość produkcji – przewidywania	9,1	-11,3	7,5	9,6	10,4	8,5
2. wielkość zamówień – stan	-2,7	-18,0	-18,5	-19,1	-2,3	-12,9
3. zapasy - stan	2,0	4,1	5,0	7,1	0,9	5,5
wskaźnik koniunktury (IRGIND): $(1.+2.-3.)/3$	1,5	-11,1	-5,3	-5,5	2,4	-3,3

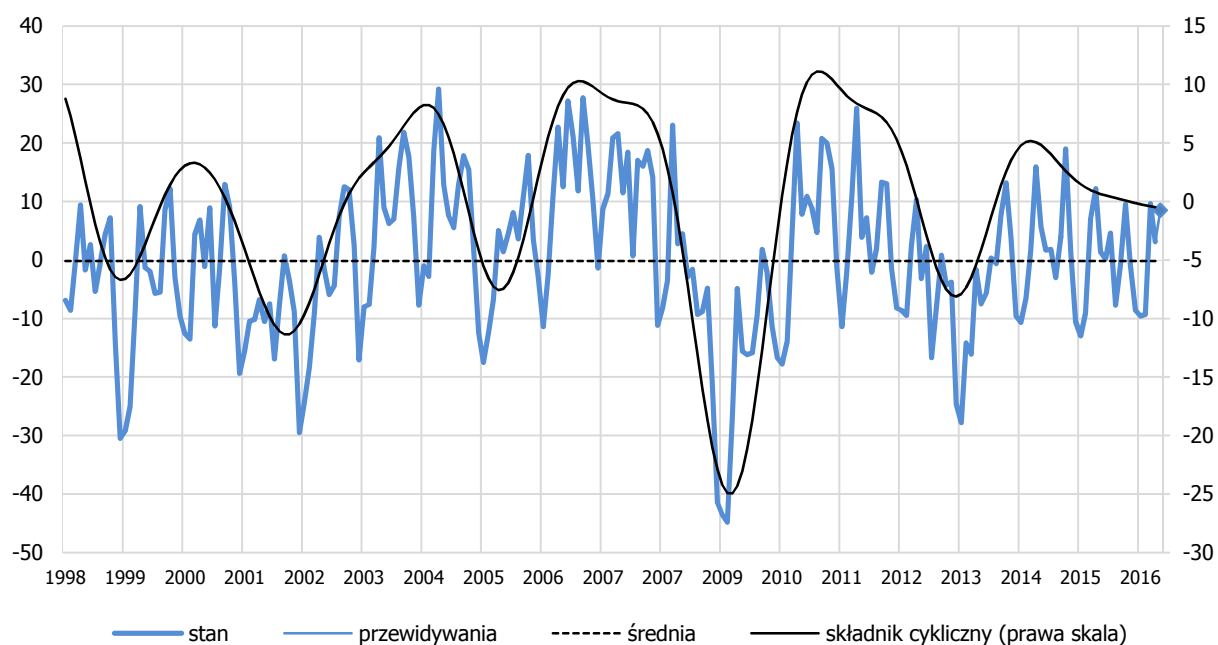
2. ZBIORCZE ZESTAWIENIE SALD

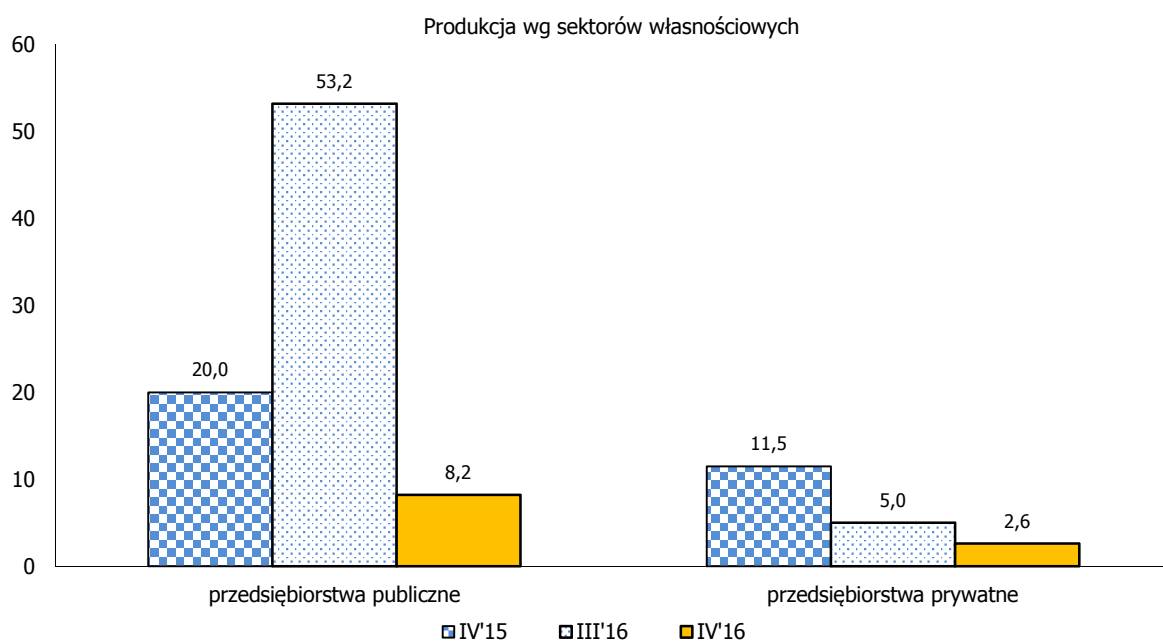
- (1) produkcja
- (2) zamówienia ogółem
- (3) zamówienia eksportowe
- (4) zapasy wyrobów gotowych
- (5) ceny
- (6) zatrudnienie
- (7) sytuacja finansowa
- (8) ogólna sytuacja gospodarki polskiej
- (9) wykorzystanie mocy produkcyjnych
- (10) konkurencyjność towarów zagranicznych

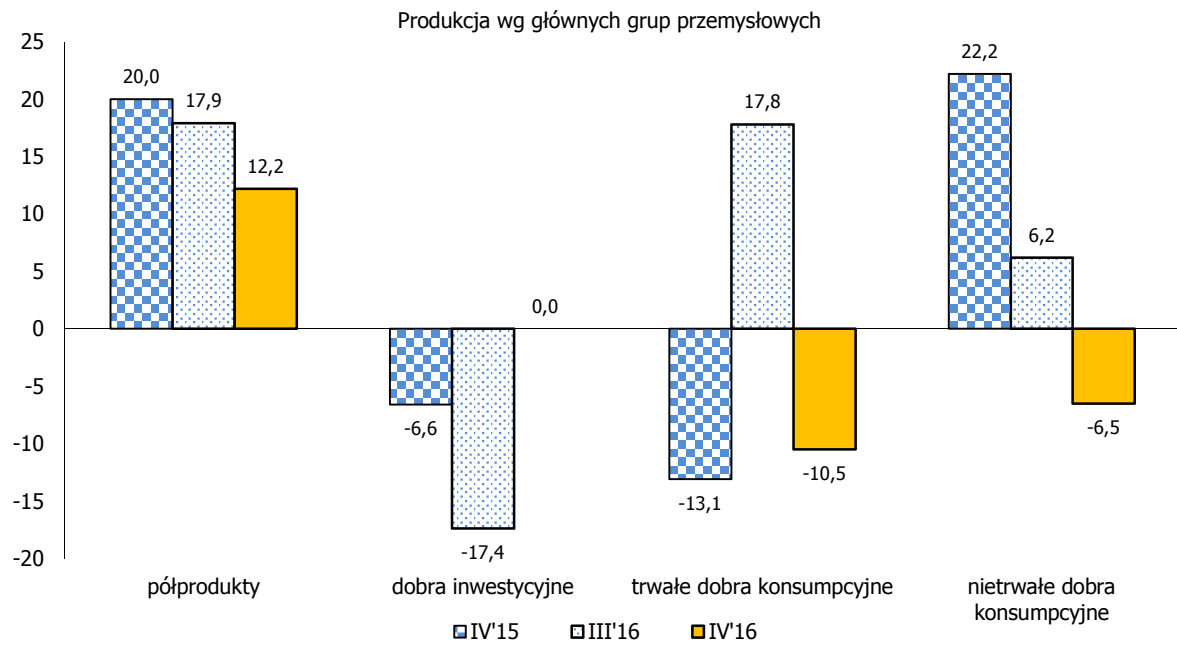
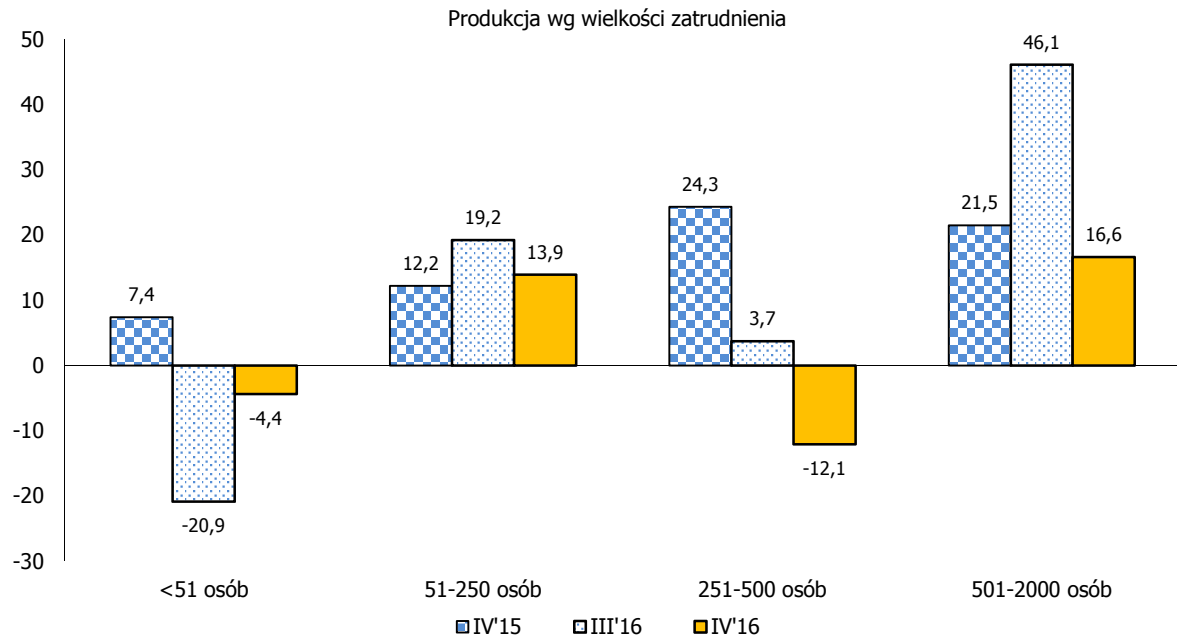
3. SALDA I ICH SKŁADOWE

1) Produkcja

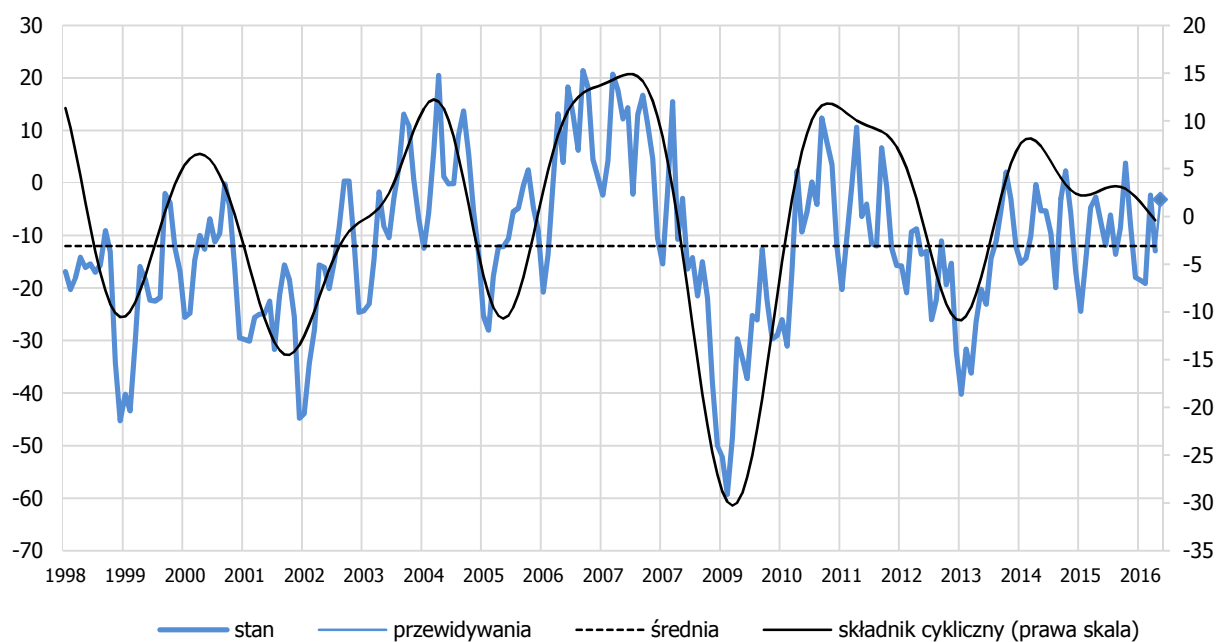

	IV'15	I'16	II'16	III'16	IV'16	przewidywania
wzrost	31,1	18,0	20,0	29,2	26,0	27,8
brak zmiany	50,0	54,4	50,7	51,1	51,1	52,9
spadek	18,9	27,6	29,3	19,6	22,9	19,3
saldo (1.-3.)	12,2	-9,6	-9,3	9,6	3,1	8,5

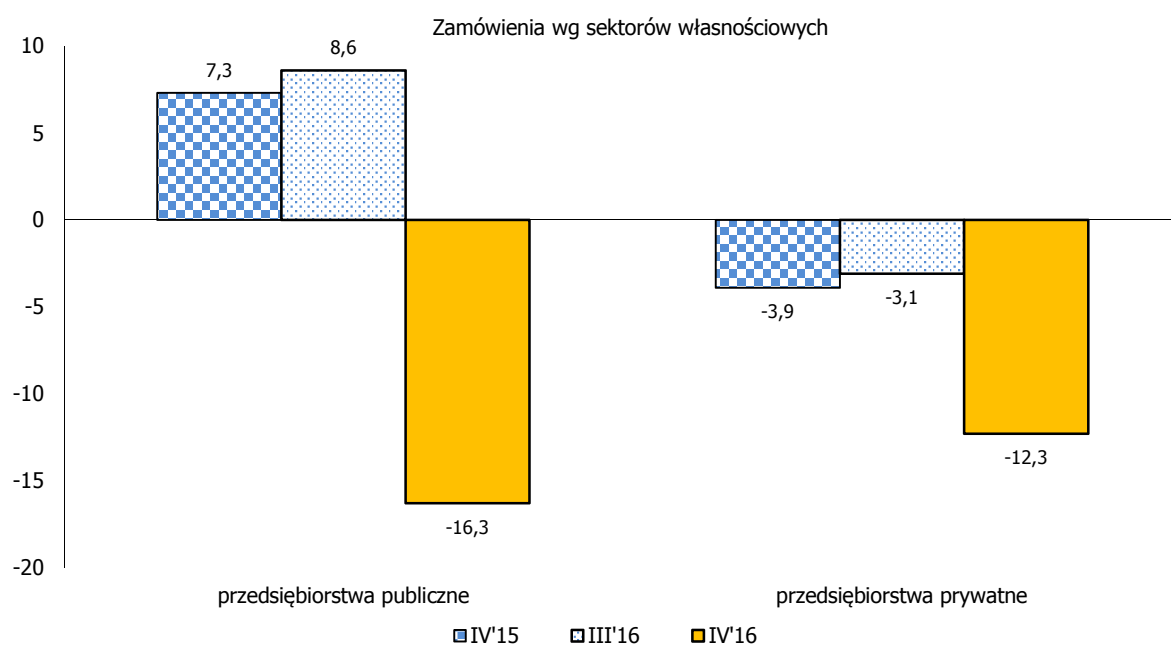

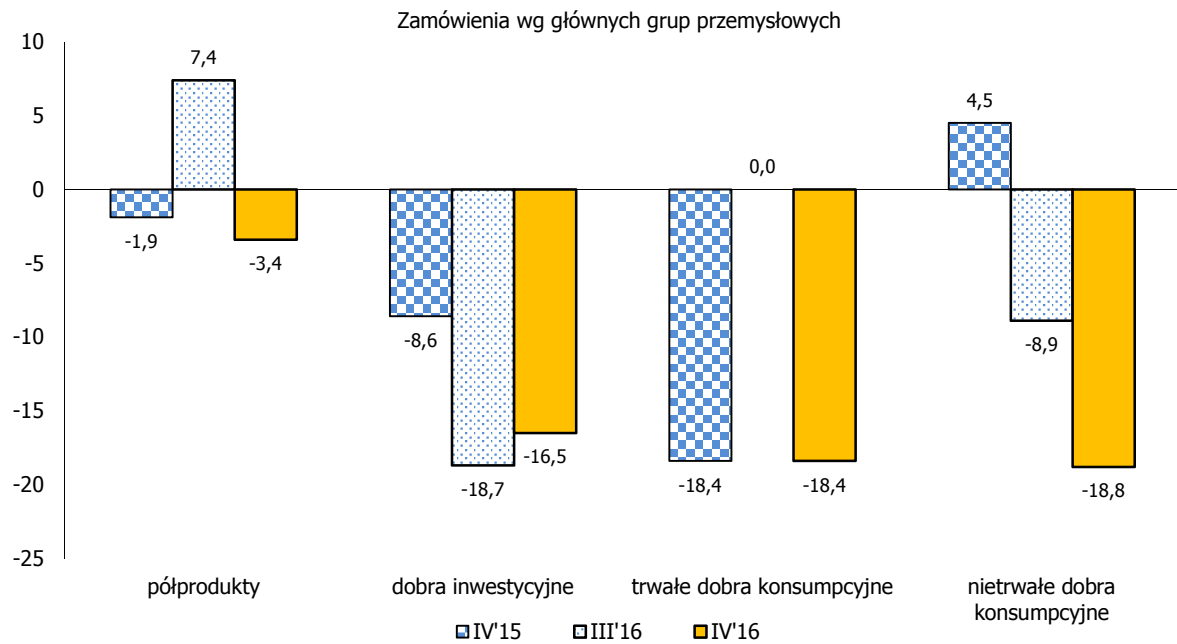
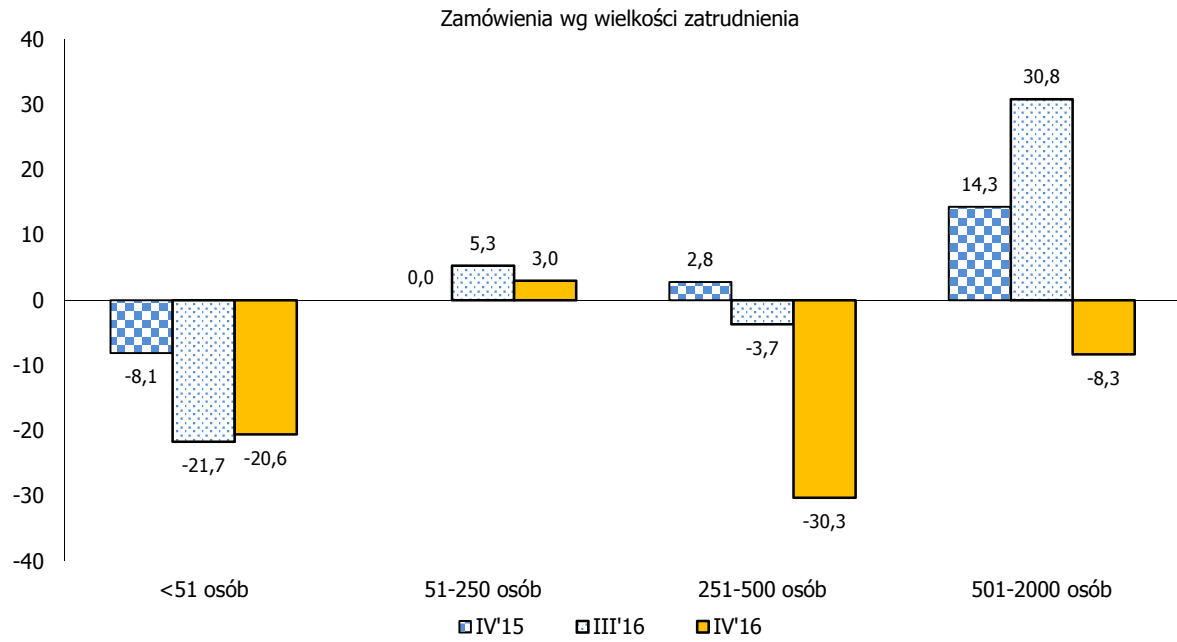

2) Zamówienia ogółem

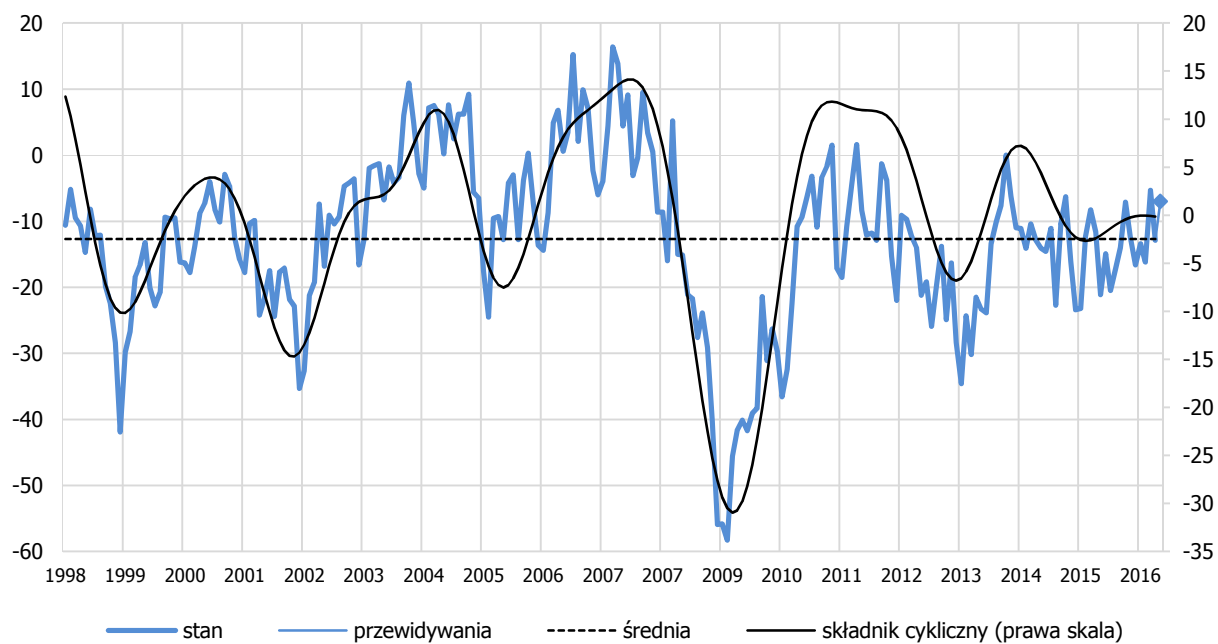

	IV'15	I'16	II'16	III'16	IV'16	przewidywania
wzrost	24,3	14,6	15,0	24,9	21,4	19,9
brak zmiany	48,7	52,3	50,9	47,9	44,3	57,1
spadek	27,0	33,1	34,1	27,2	34,3	23,0
saldo (1.-3.)	-2,7	-18,5	-19,1	-2,3	-12,9	-3,1

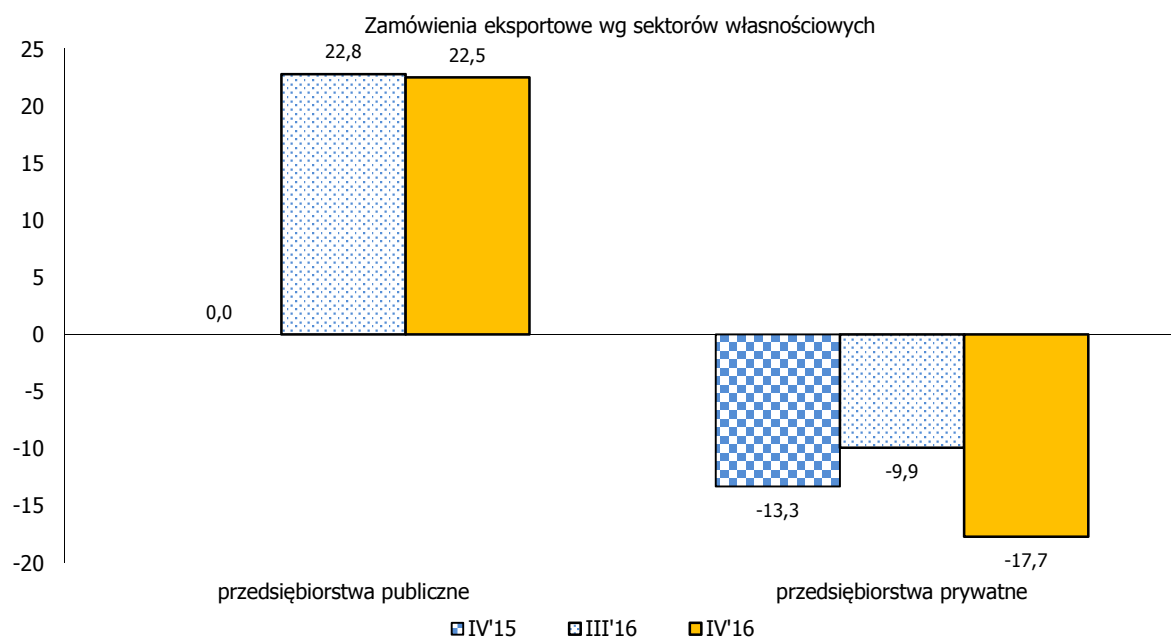

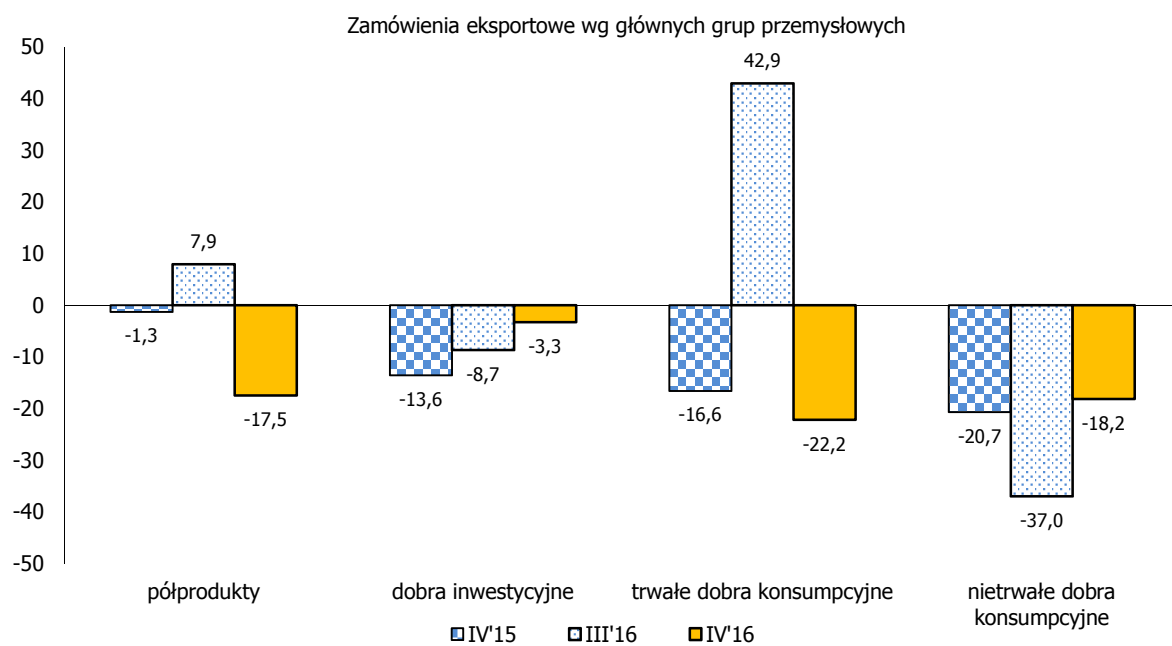
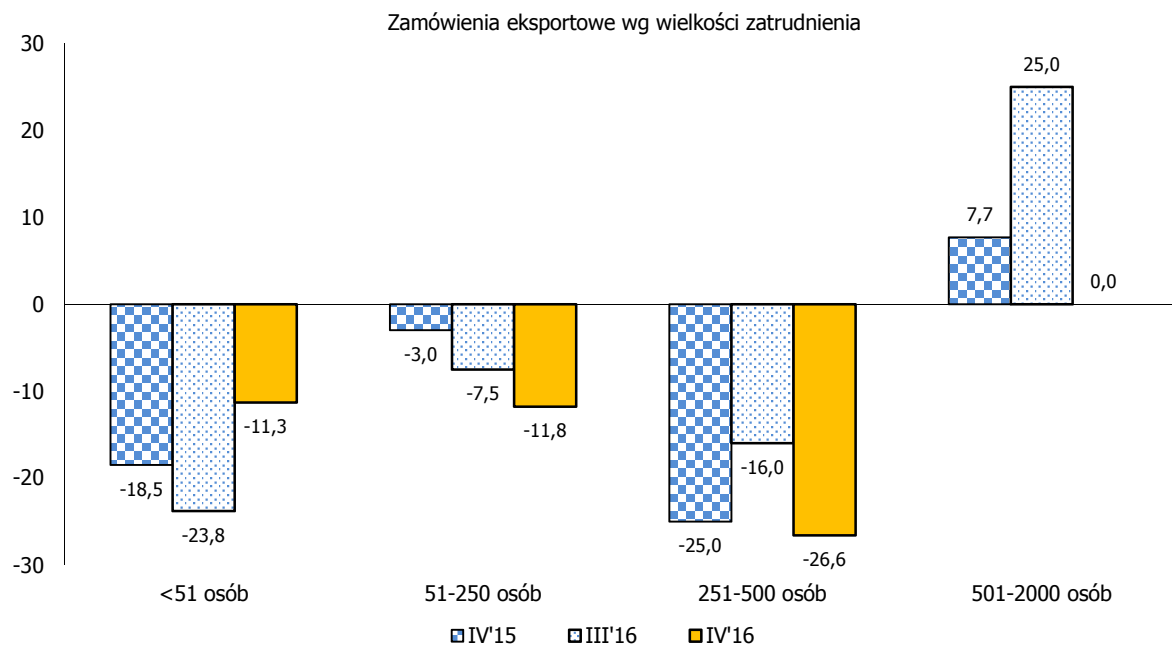

3) Zamówienia eksportowe

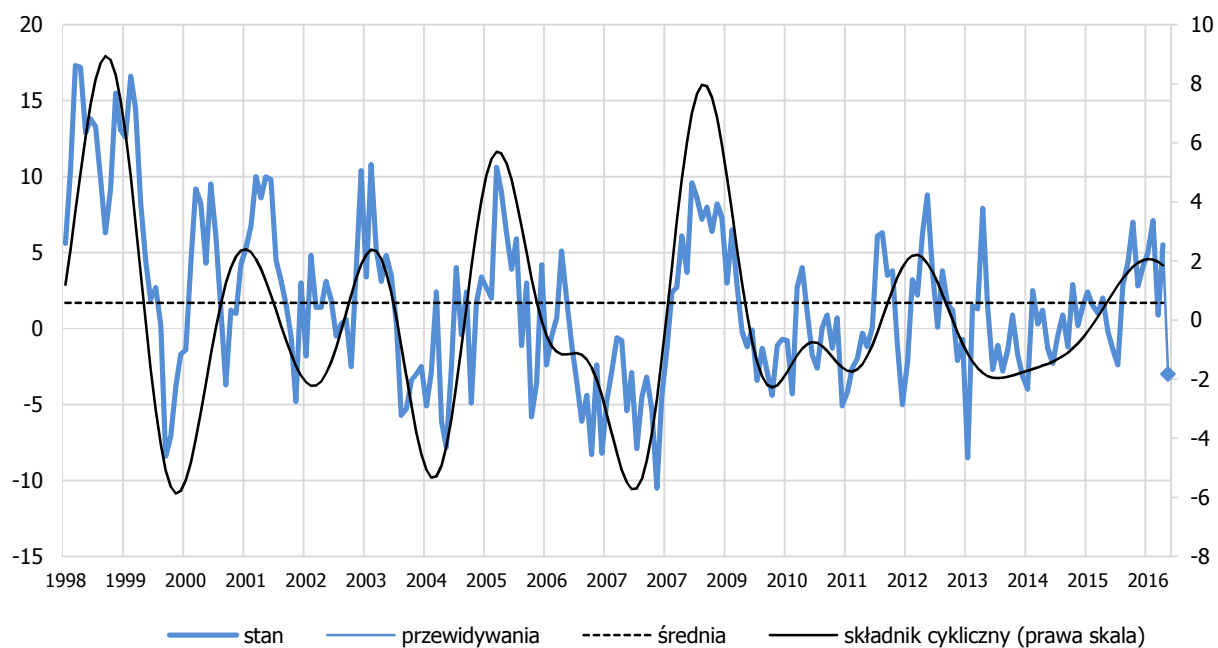

	IV'15	I'16	II'16	III'16	IV'16	przewidywania
wzrost	20,3	17,5	16,8	25,4	20,0	19,5
brak zmiany	47,7	51,6	50,1	43,9	47,1	53,9
spadek	31,9	30,9	33,0	30,7	32,9	26,5
nie dotyczy	31,4	28,6	26,5	29,1	30,5	29,4
saldo (1.-3.)	-11,6	-13,4	-16,2	-5,3	-12,9	-7,0

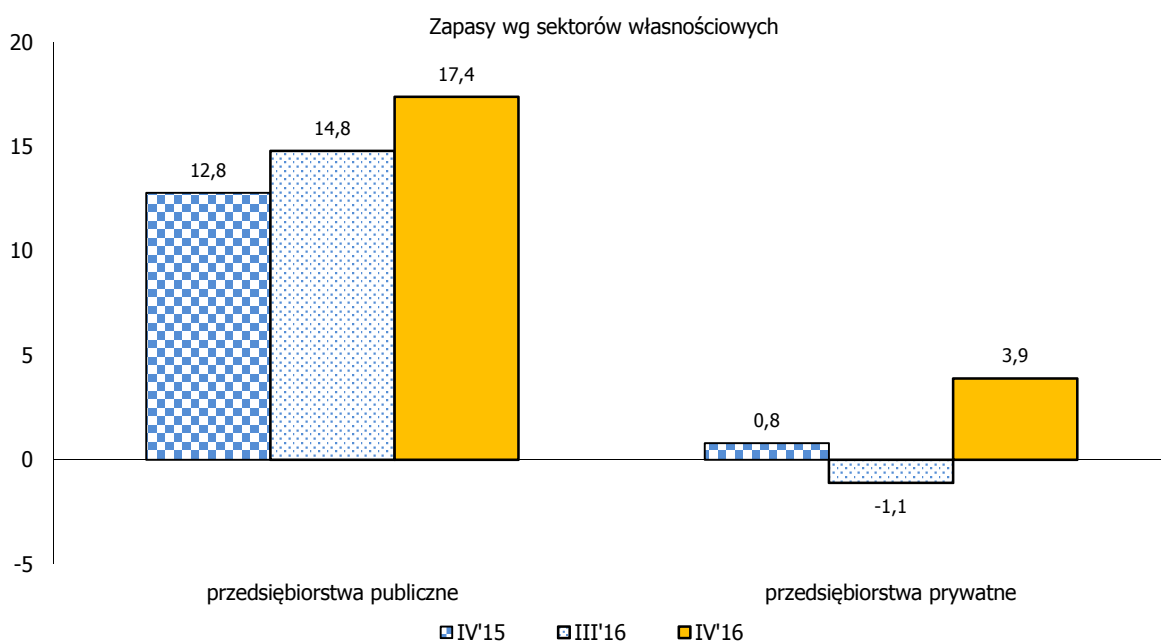

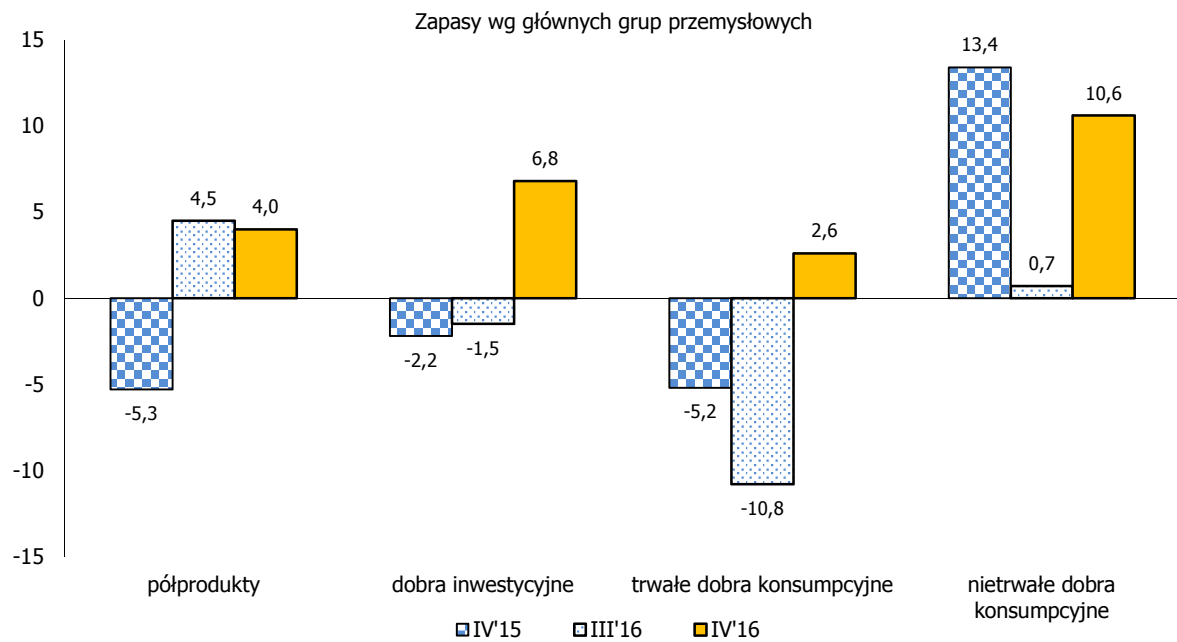
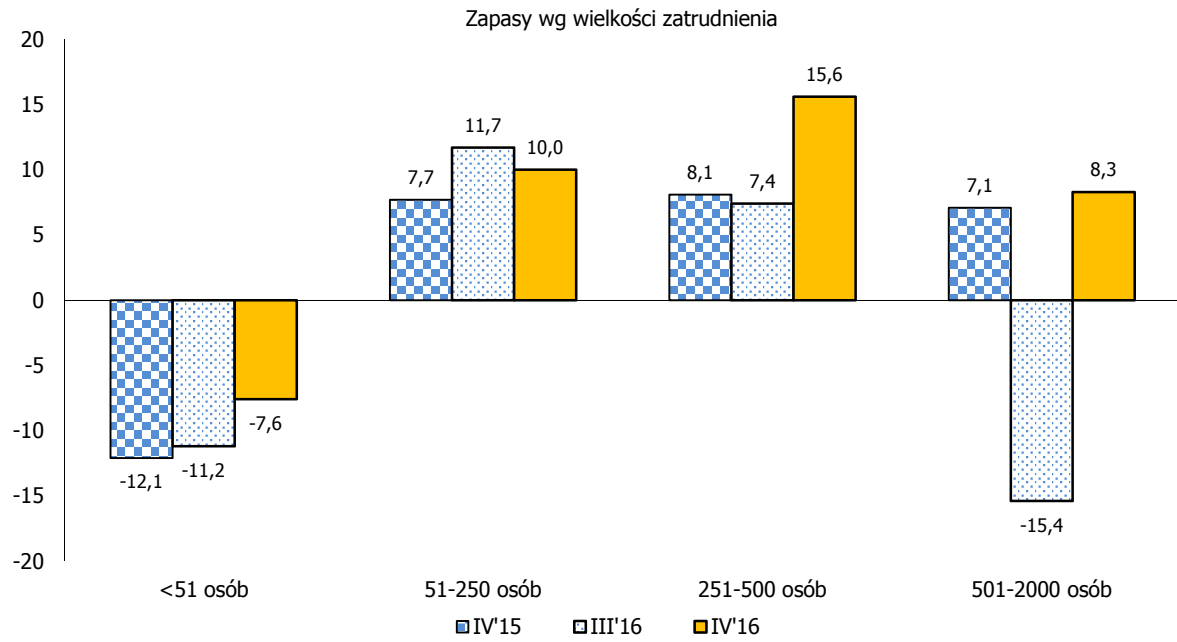

4) Zapasy

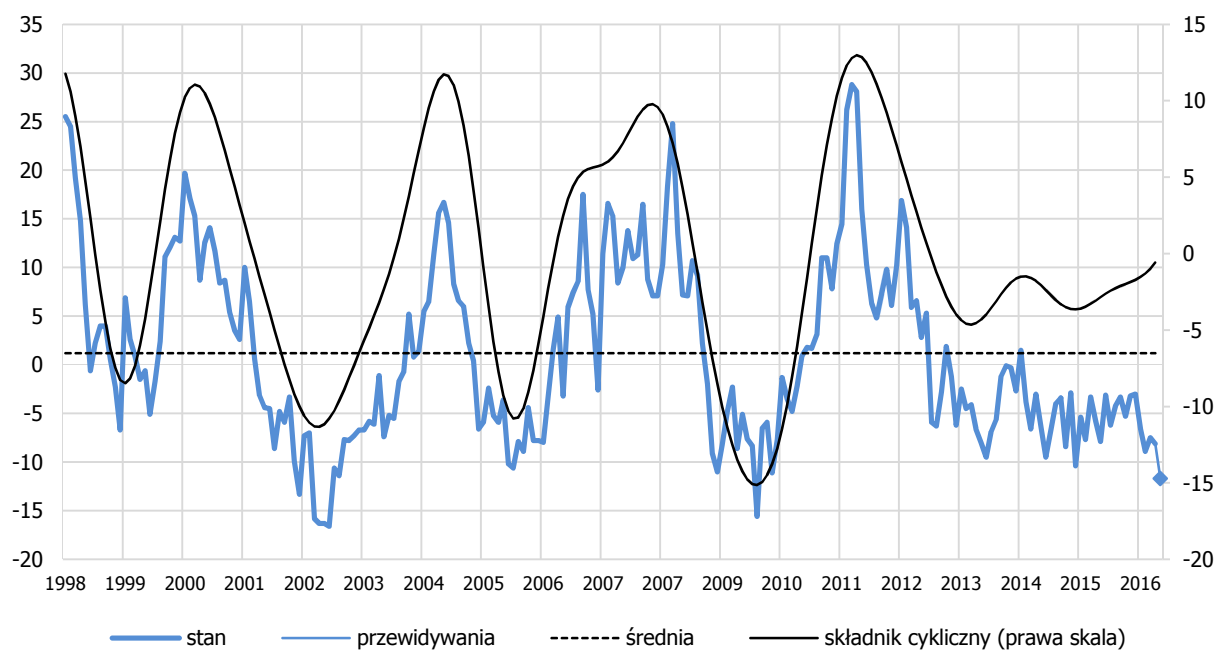

	IV'15	I'16	II'16	III'16	IV'16	przewidywania
wzrost	14,9	15,1	17,8	15,0	18,7	10,9
brak zmiany	72,2	74,8	71,5	70,9	68,1	75,2
spadek	12,9	10,1	10,7	14,1	13,2	13,9
saldo (1.-3.)	2,0	5,0	7,1	0,9	5,5	-3,0

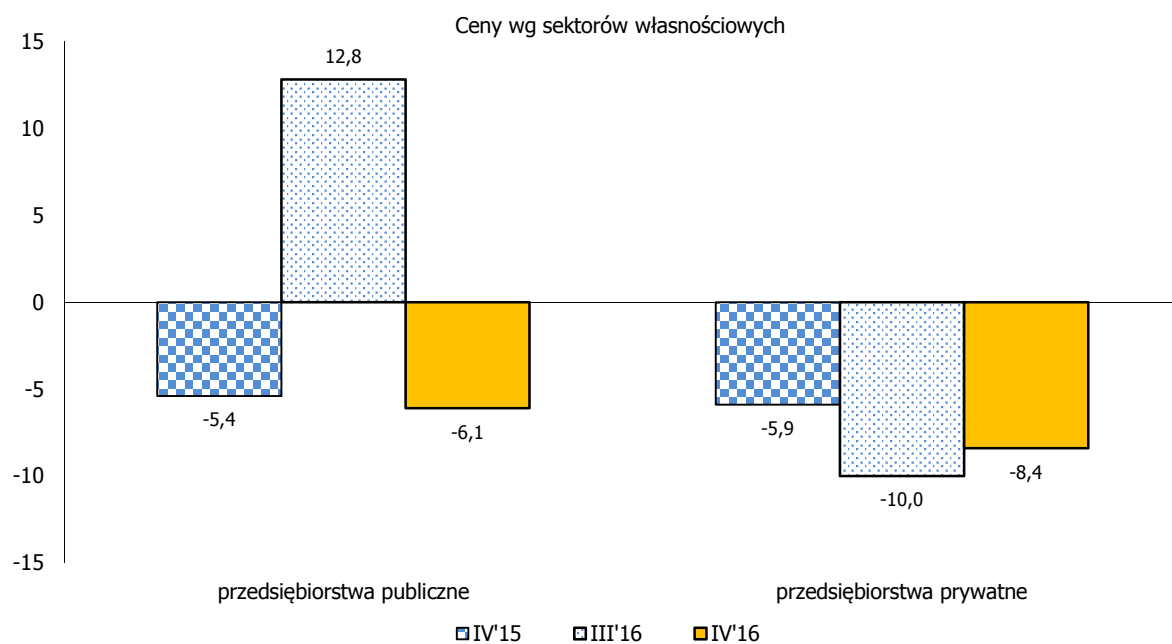

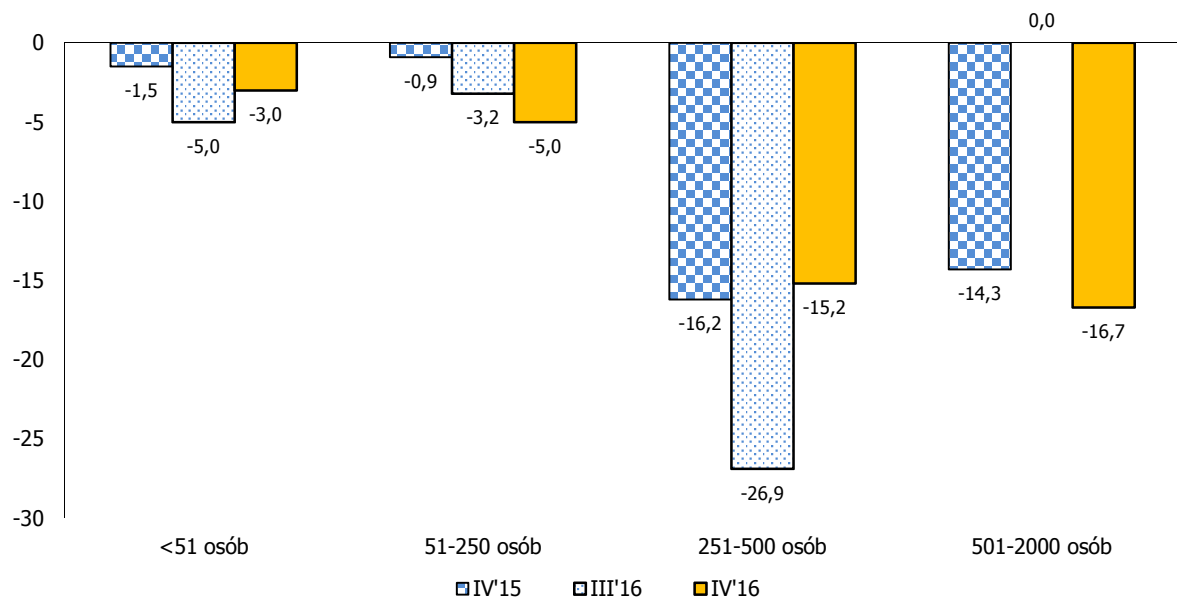
5) Ceny

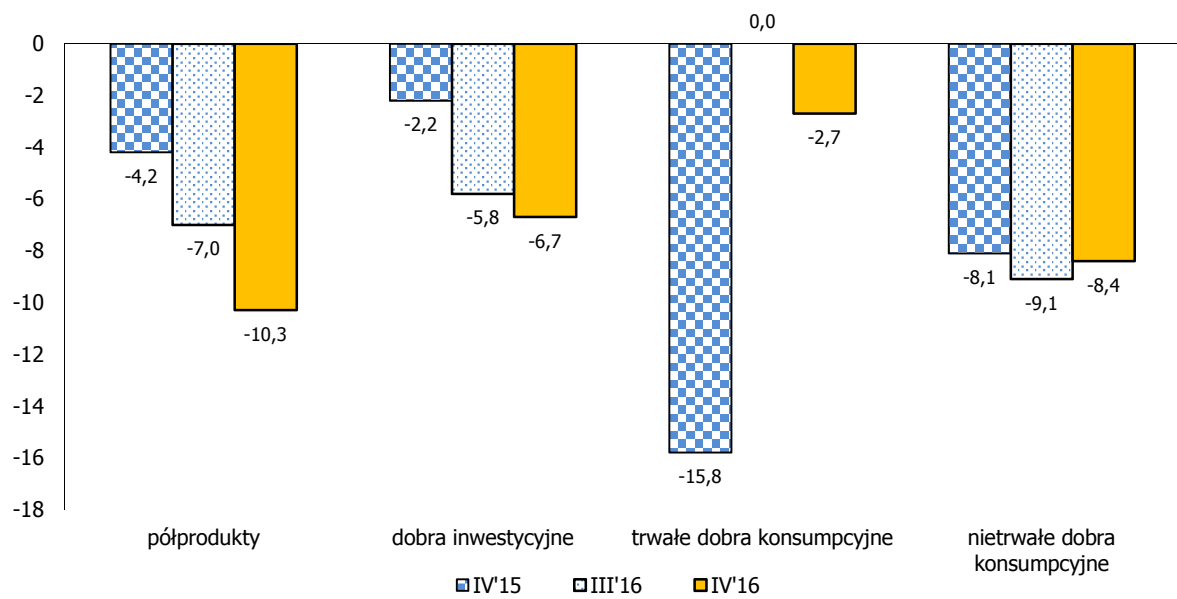
	IV'15	I'16	II'16	III'16	IV'16	przewidywania
wzrost	7,1	4,8	8,8	8,0	6,5	4,0
brak zmiany	80,0	83,8	73,5	76,5	78,9	80,2
spadek	12,9	11,4	17,7	15,5	14,6	15,7
saldo (1.-3.)	-5,8	-6,6	-8,9	-7,5	-8,1	-11,7

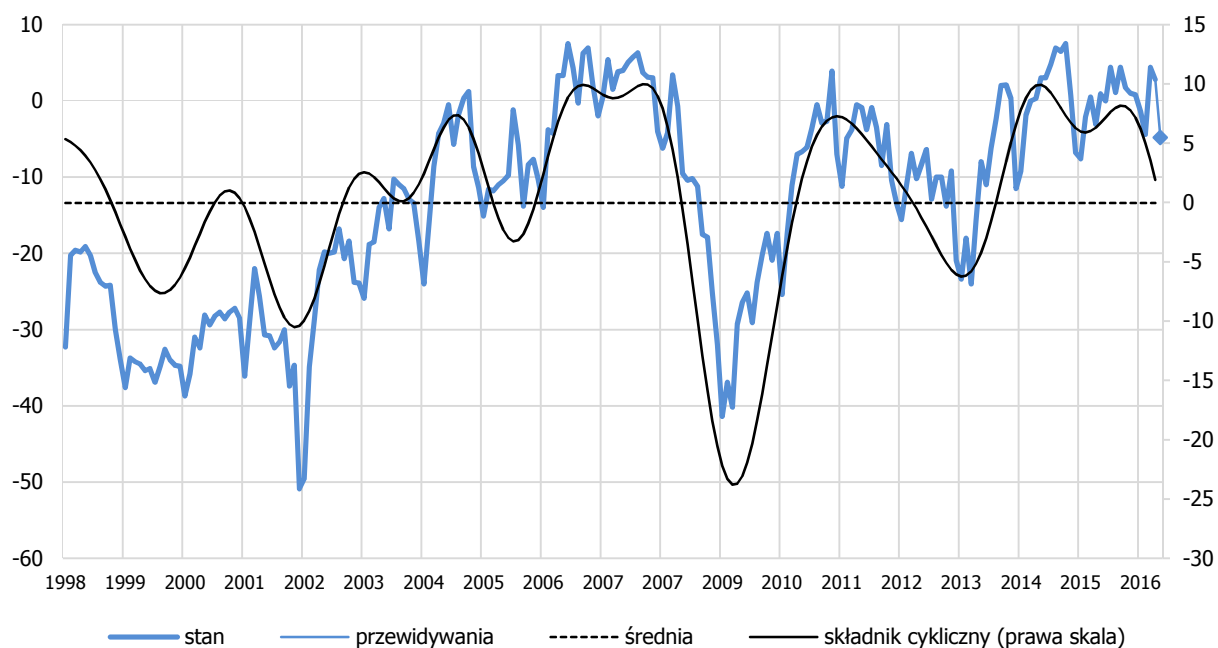
Ceny wg wielkości zatrudnienia

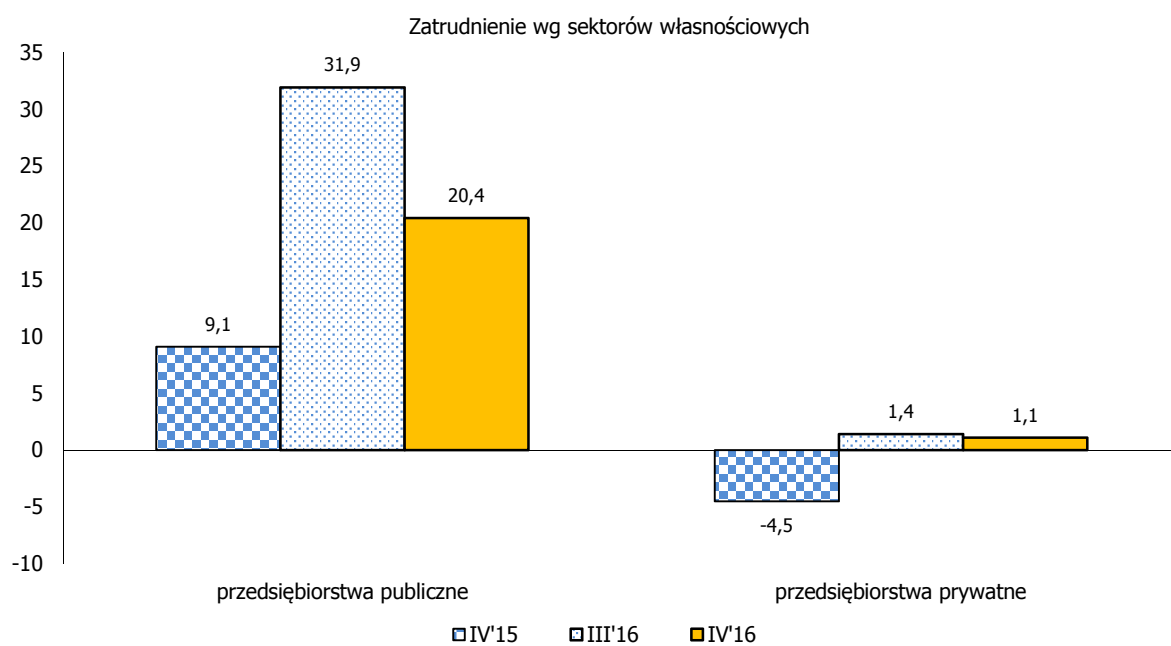
Ceny wg głównych grup przemysłowych

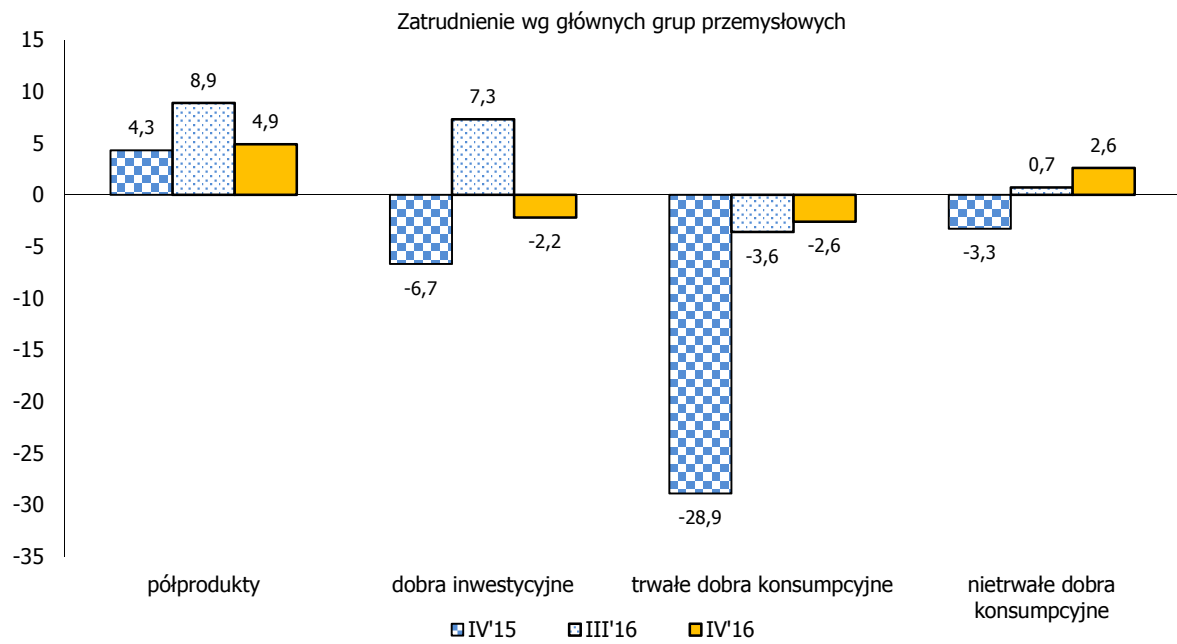
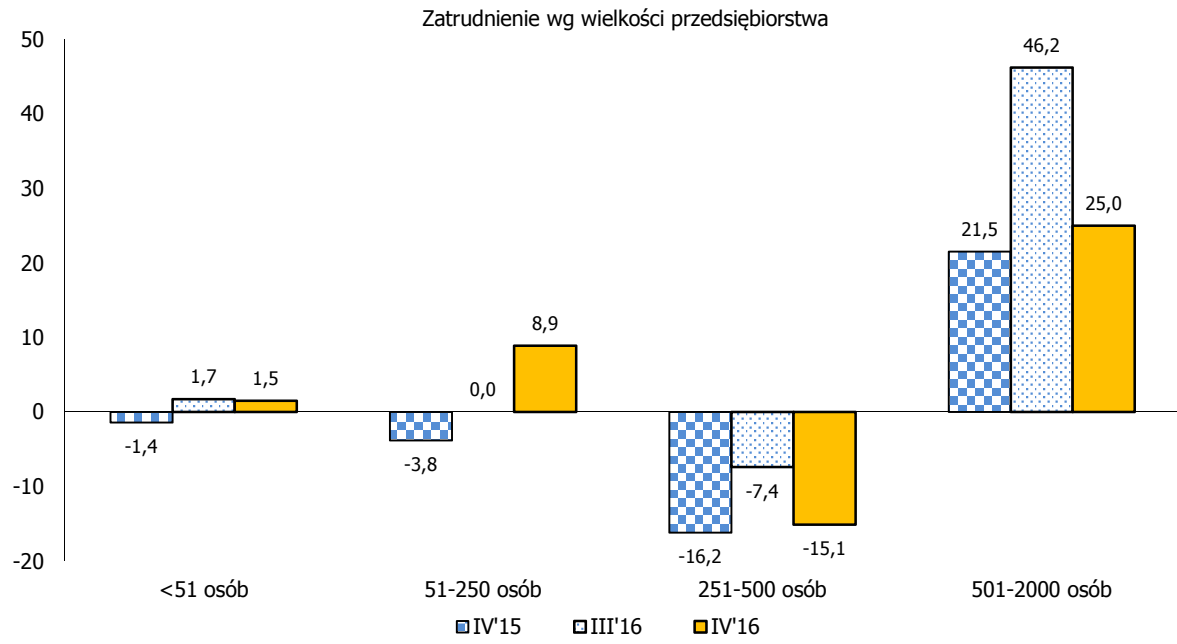

6) Zatrudnienie

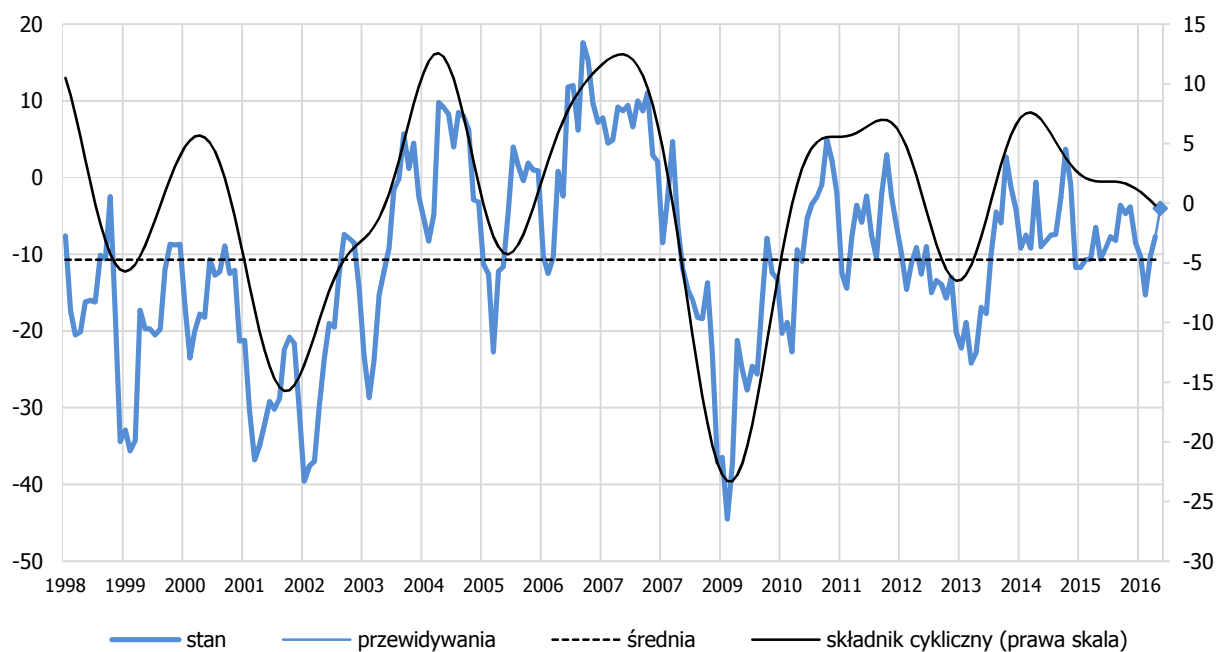

	IV'15	I'16	II'16	III'16	IV'16	przewidywania
wzrost	14,2	13,3	10,4	13,8	16,2	10,1
brak zmiany	68,5	72,0	74,8	76,8	70,4	75,0
spadek	17,3	14,7	14,8	9,4	13,4	14,9
saldo (1.-3.)	-3,1	-1,4	-4,4	4,4	2,8	-4,8

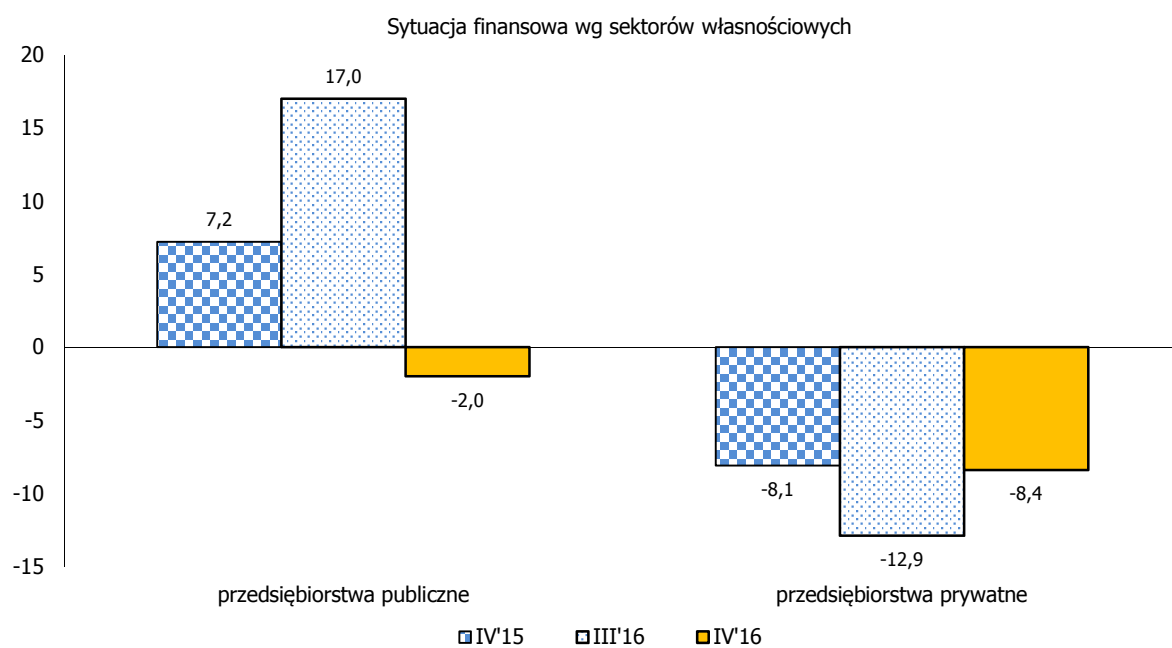

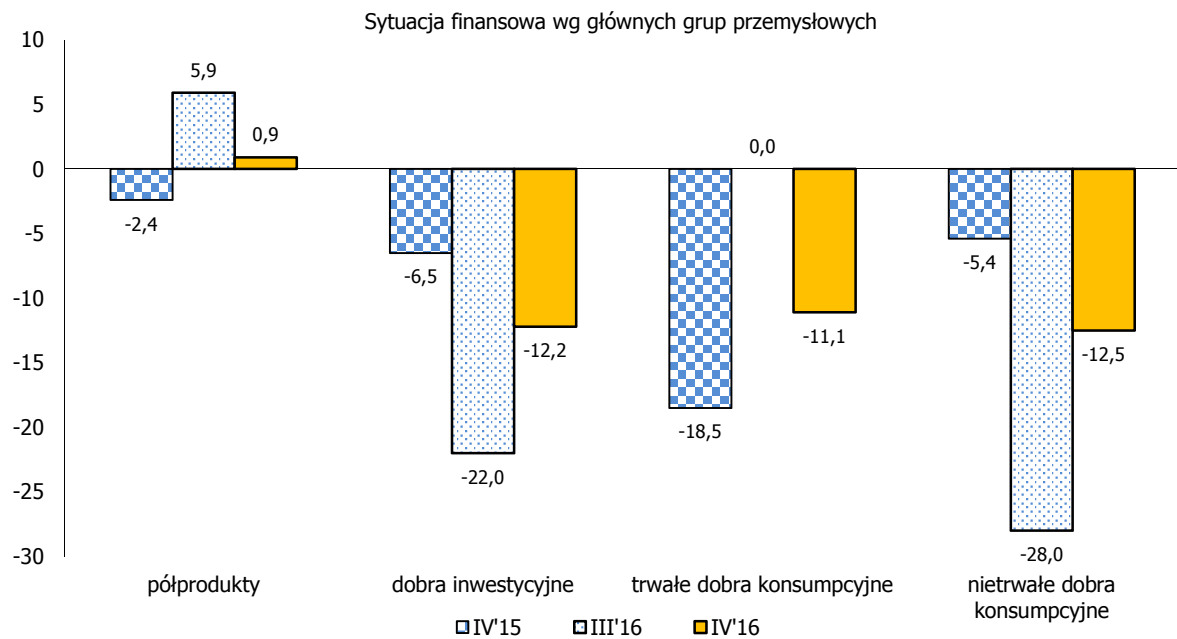
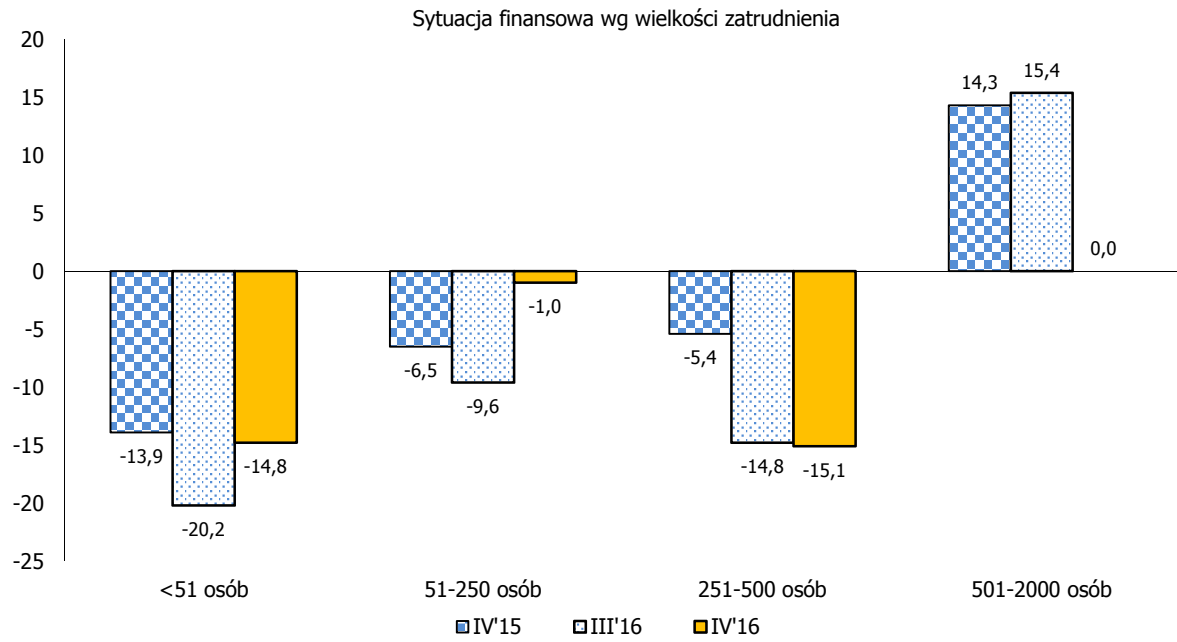

7) Sytuacja finansowa

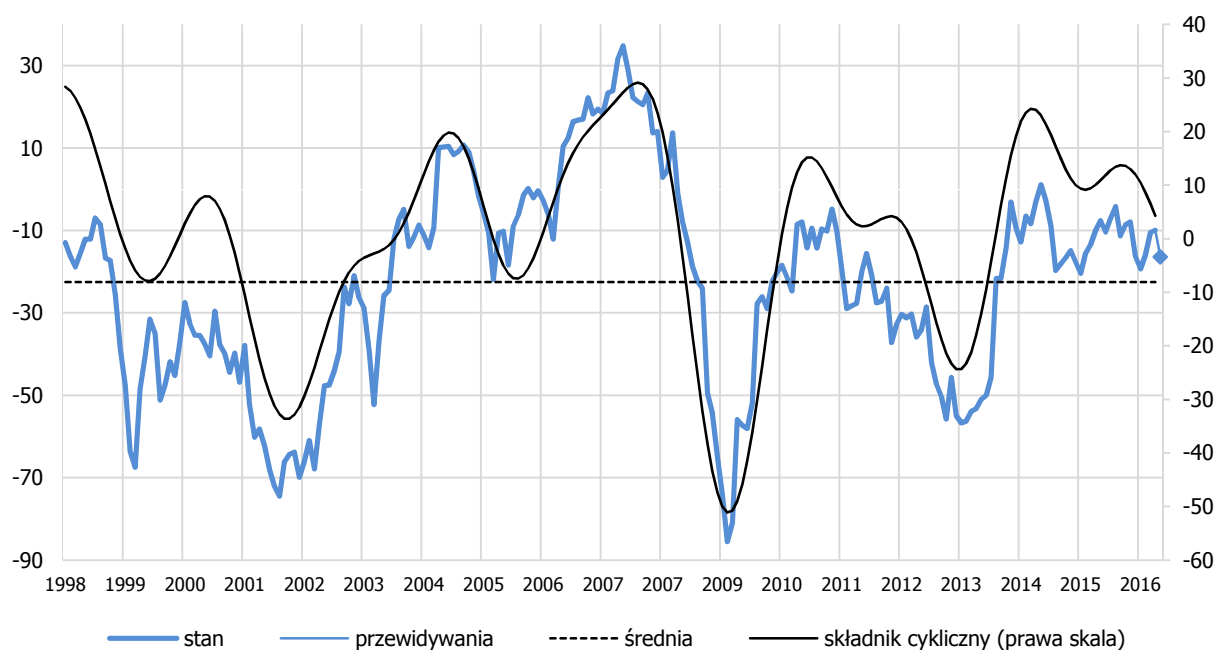

	IV'15	I'16	II'16	III'16	IV'16	przewidywania
poprawa	12,7	11,8	10,2	13,6	14,1	17,8
brak zmiany	68,1	66,3	64,3	62,6	64,2	60,4
pogorszenie	19,2	22,0	25,5	23,8	21,8	21,8
saldo (1.-3.)	-6,5	-10,2	-15,3	-10,2	-7,7	-4,0

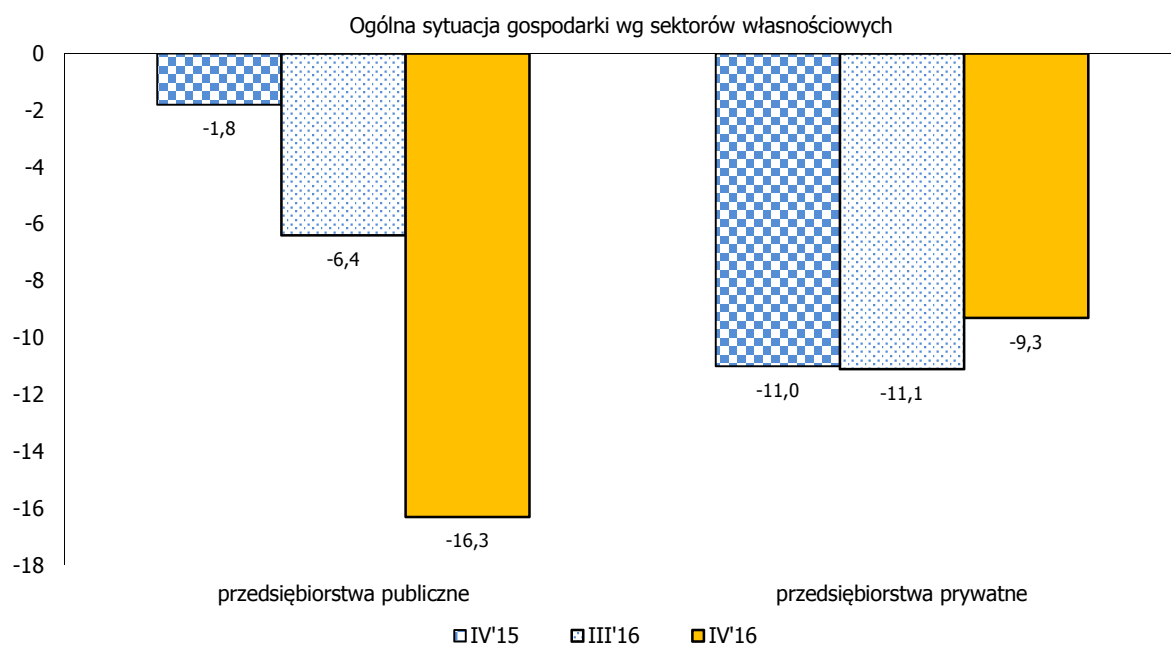

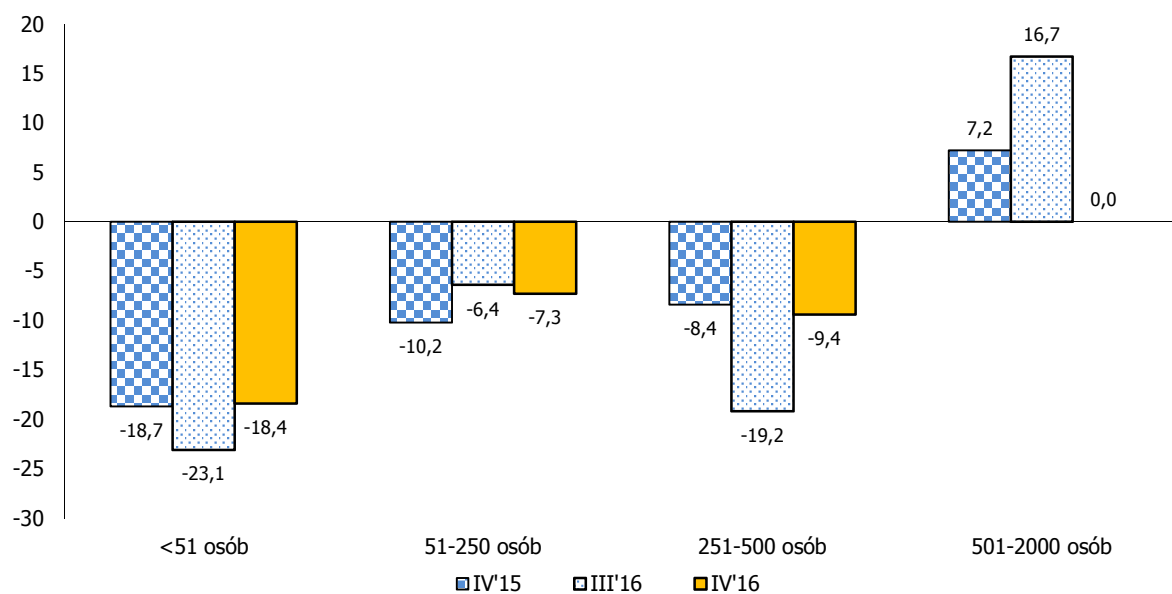
8) Ogólna sytuacja gospodarki

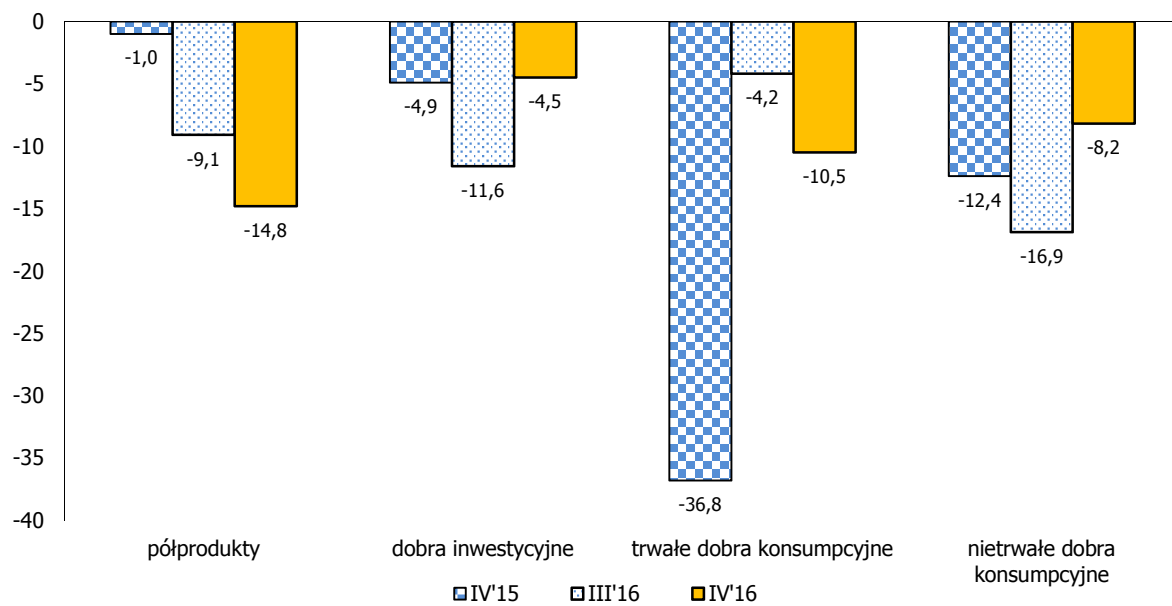
	IV'15	I'16	II'16	III'16	IV'16	przewidywania
poprawa	10,0	4,4	6,9	10,7	9,1	9,5
brak zmiany	70,1	71,9	70,2	68,1	71,9	64,6
pogorszenie	19,9	23,7	22,9	21,2	19,0	25,9
saldo (1.-3.)	-9,9	-19,3	-16,0	-10,5	-9,9	-16,4

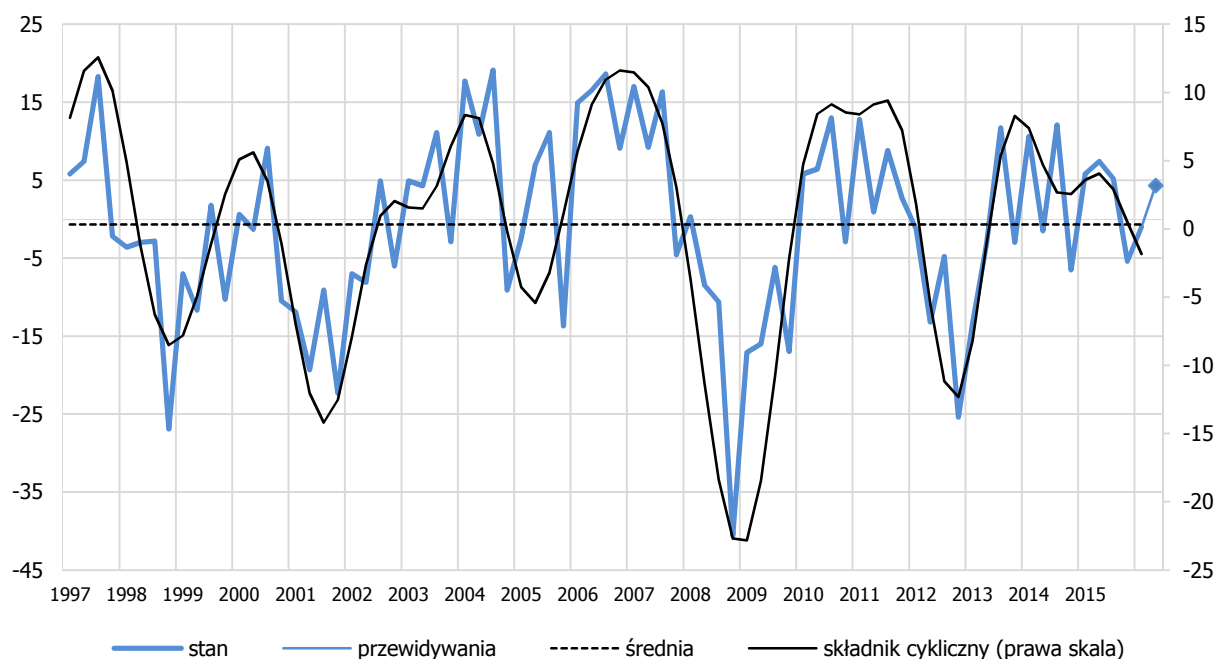
Ogólna sytuacja gospodarki wg wielkości zatrudnienia

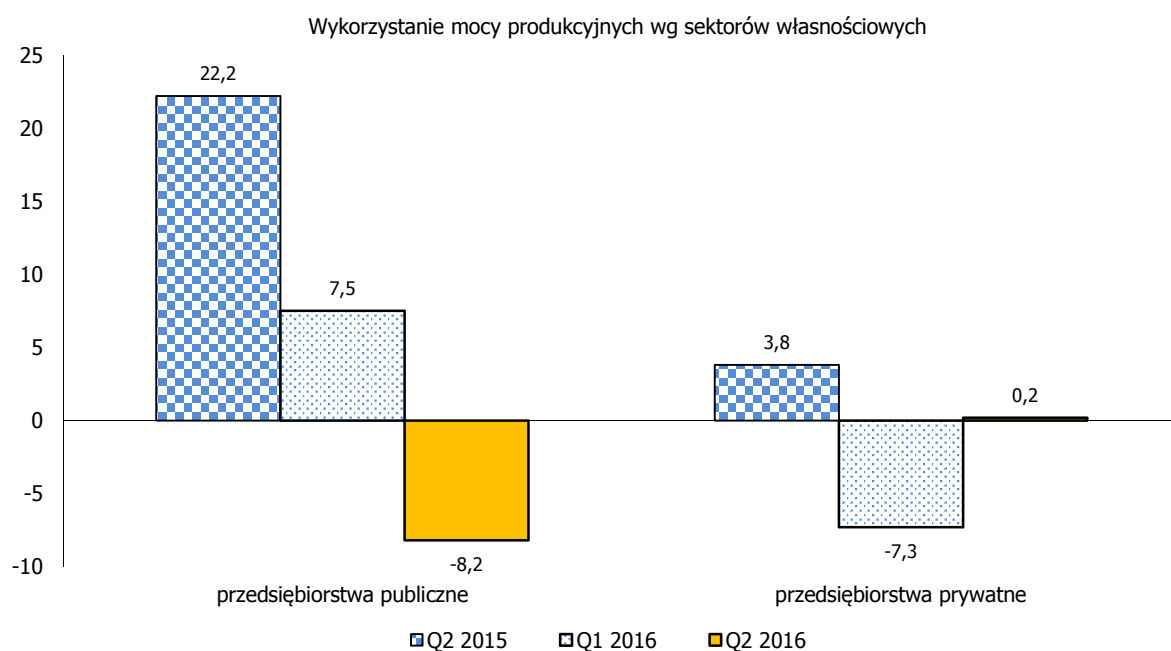
Ogólna sytuacja gospodarki wg głównych grup przemysłowych

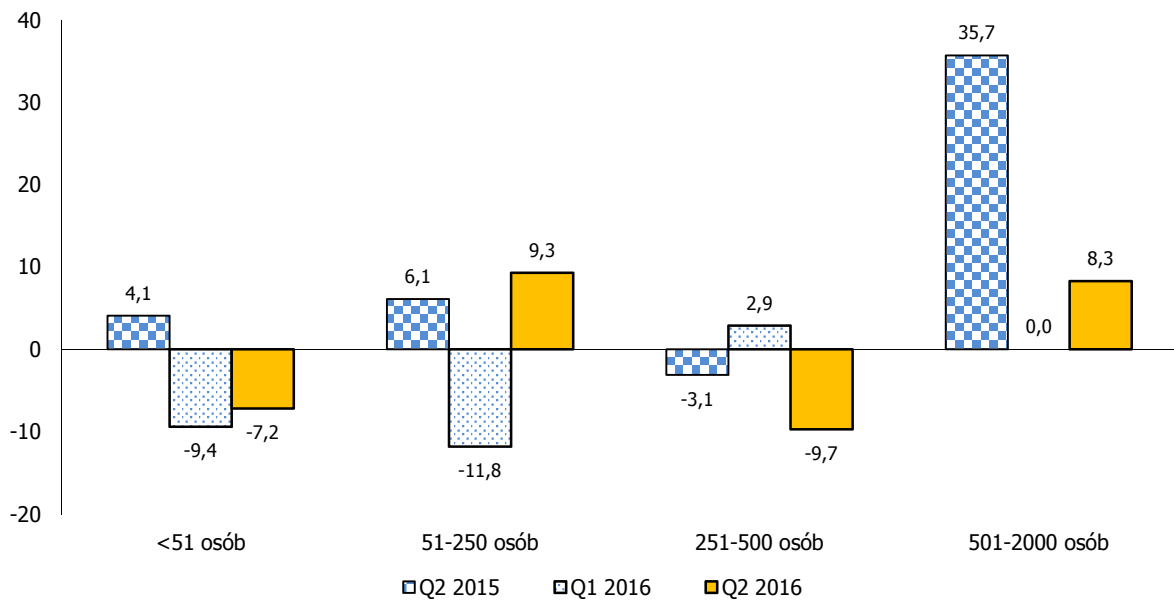
9) Wykorzystanie mocy produkcyjnych

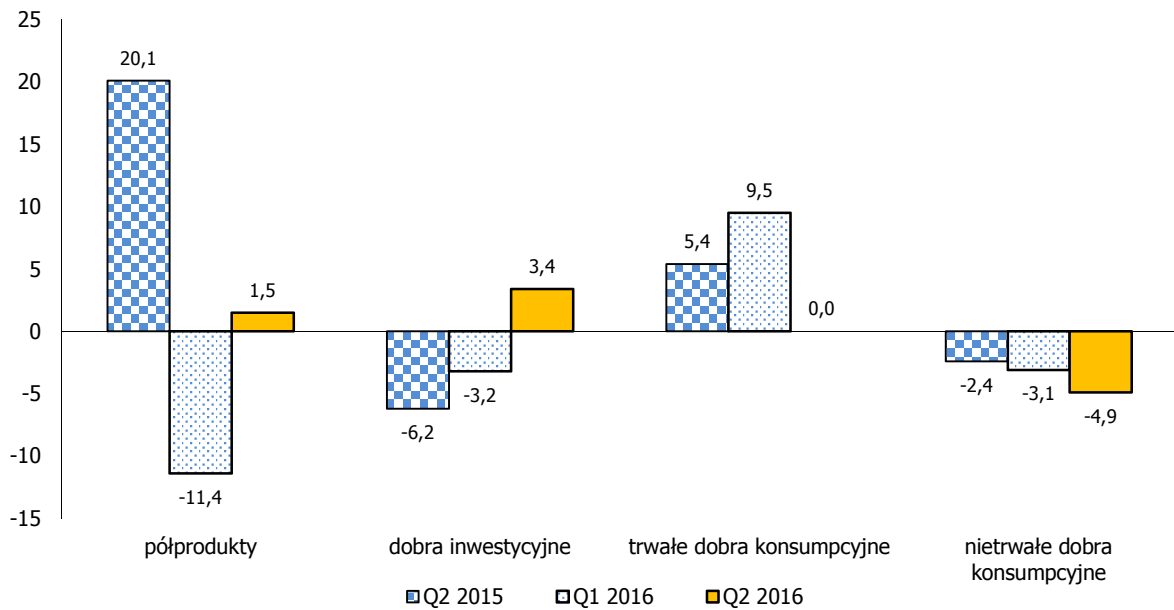
	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
wzrost	21,2	21,6	22,4	13,1	17,9	20,2
brak zmiany	63,4	64,1	60,4	68,3	63,3	64,0
spadek	15,4	14,2	17,2	18,5	18,9	15,9
saldo (1.-3.)	5,8	7,4	5,2	-5,4	-1,0	4,3
stopień wykorzystania mocy produkcyjnych (%)	73,8	76,0	71,0	73,3	72,2	73,8

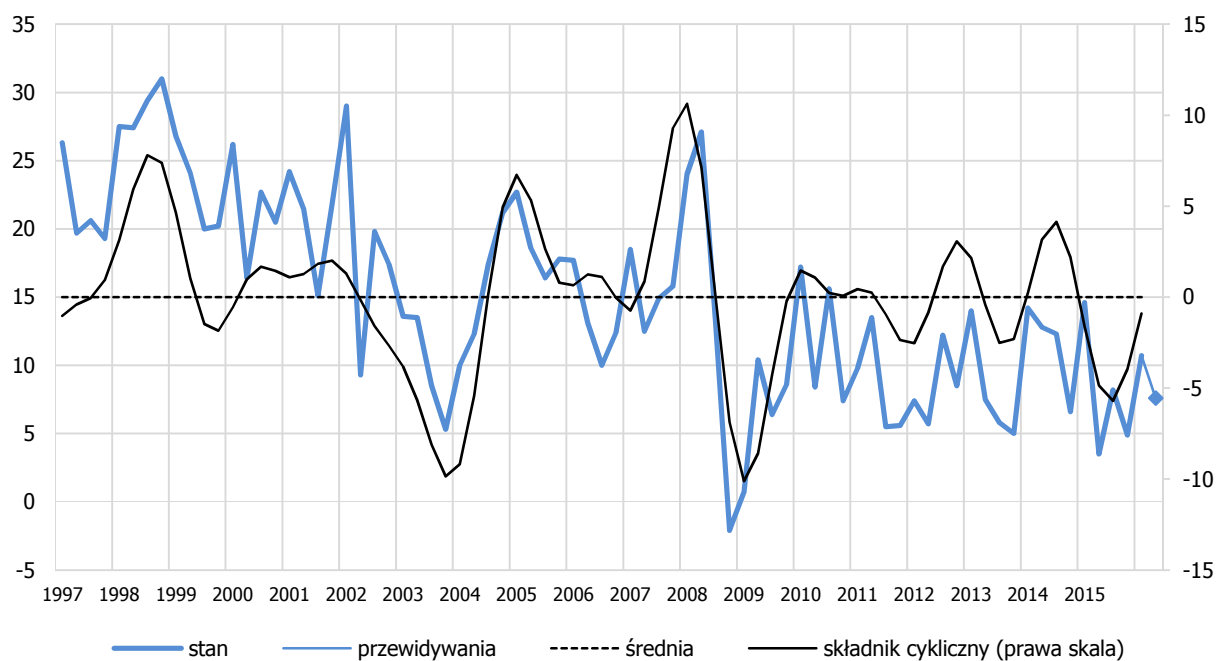
Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg wielkości zatrudnienia

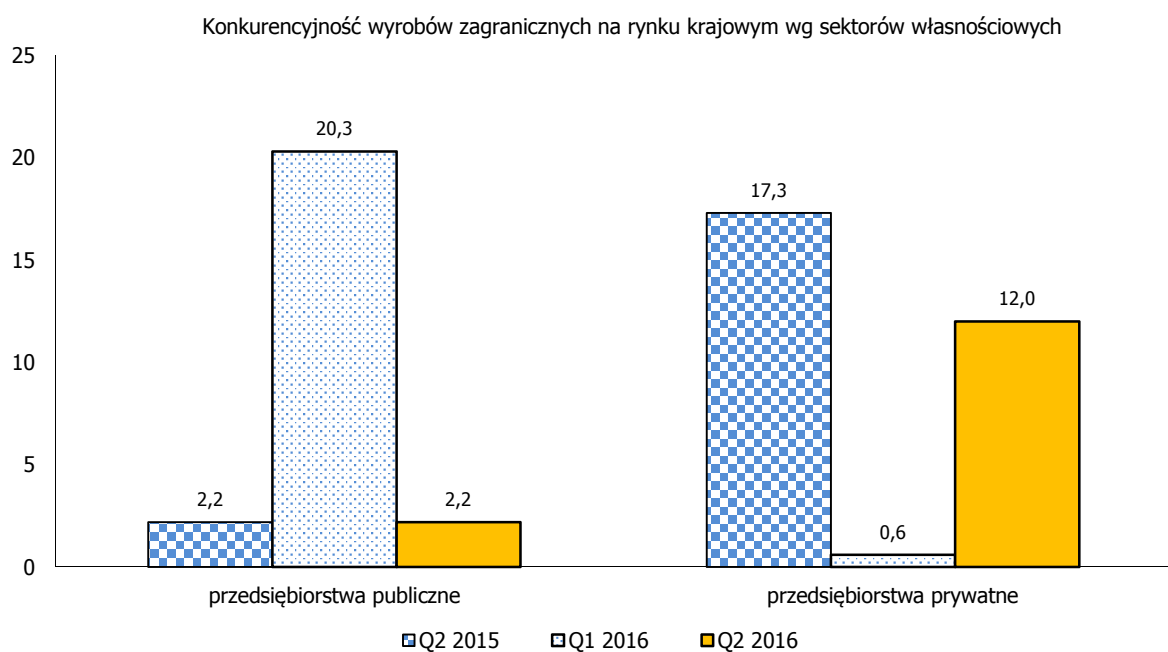
Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg głównych grup przemysłowych

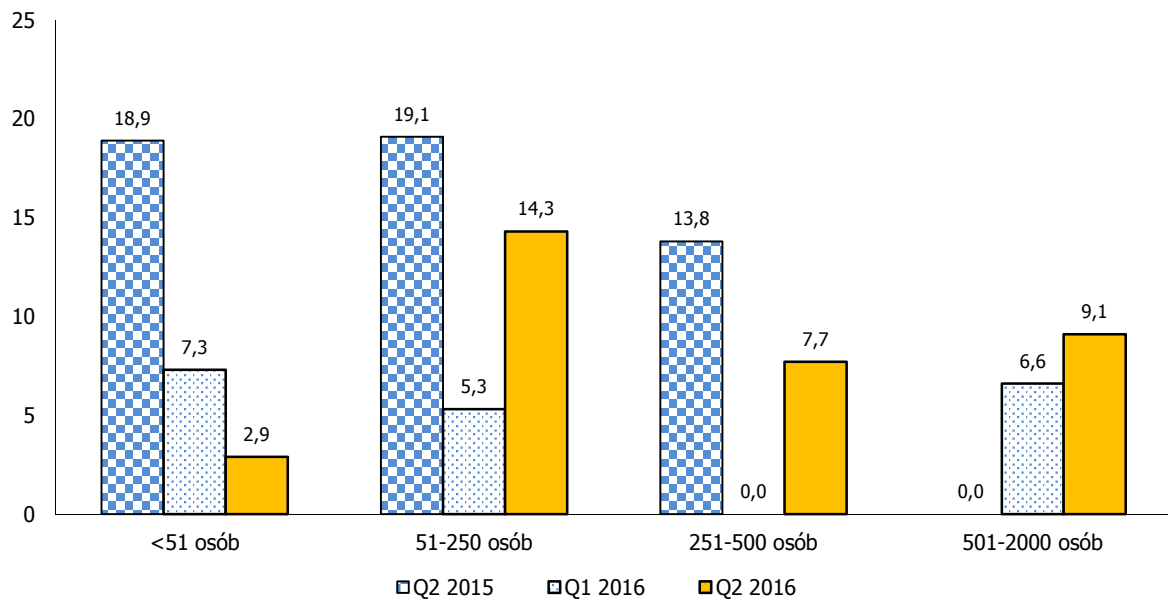
10) Konkurencyjność towarów zagranicznych

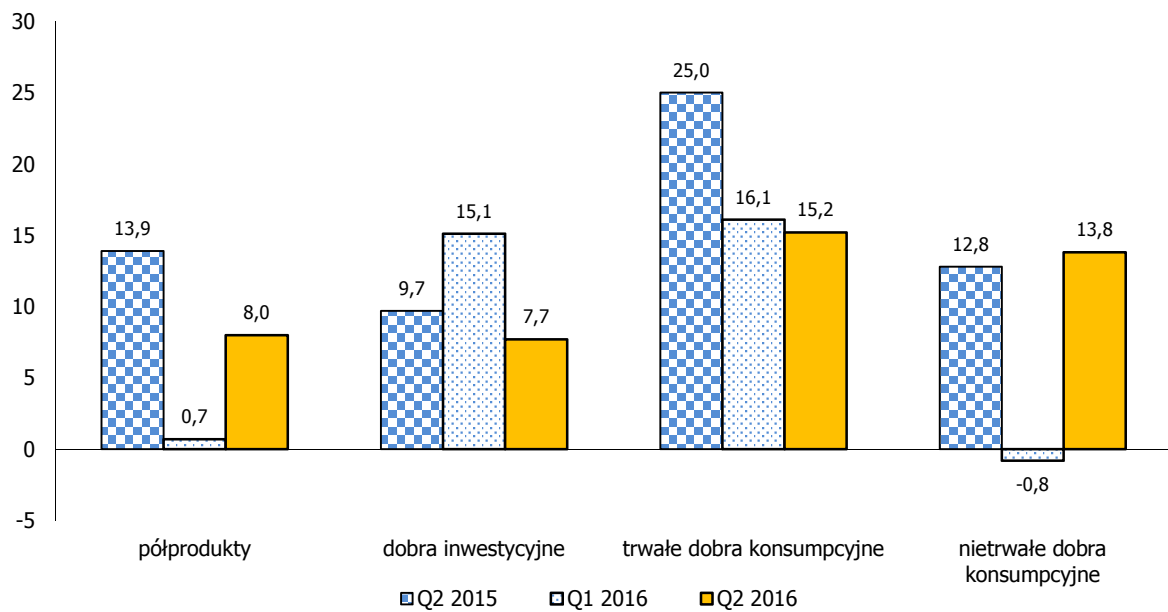
	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	przewidywania
wzrost	20,5	11,2	13,9	12,3	14,4	11,7
brak zmiany	73,5	81,1	80,3	80,3	81,9	84,3
spadek	5,9	7,7	5,7	7,4	3,7	4,1
trudno ocenić	27,5	30,1	27,1	26,4	25,1	26,1
saldo (1.-3.)	14,6	3,5	8,2	4,9	10,7	7,6

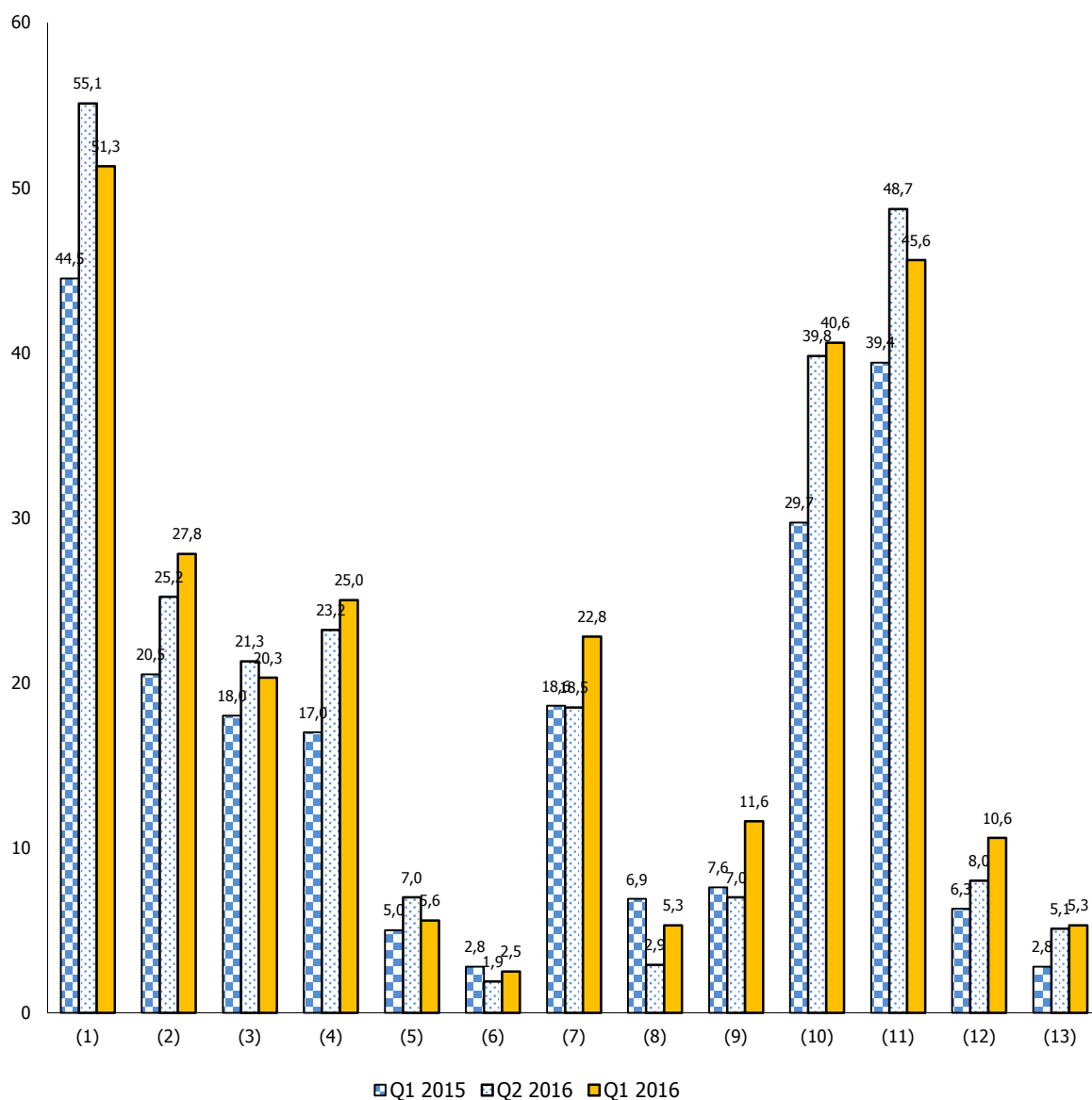
Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg wielkości zatrudnienia

Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg głównych grup przemysłowych

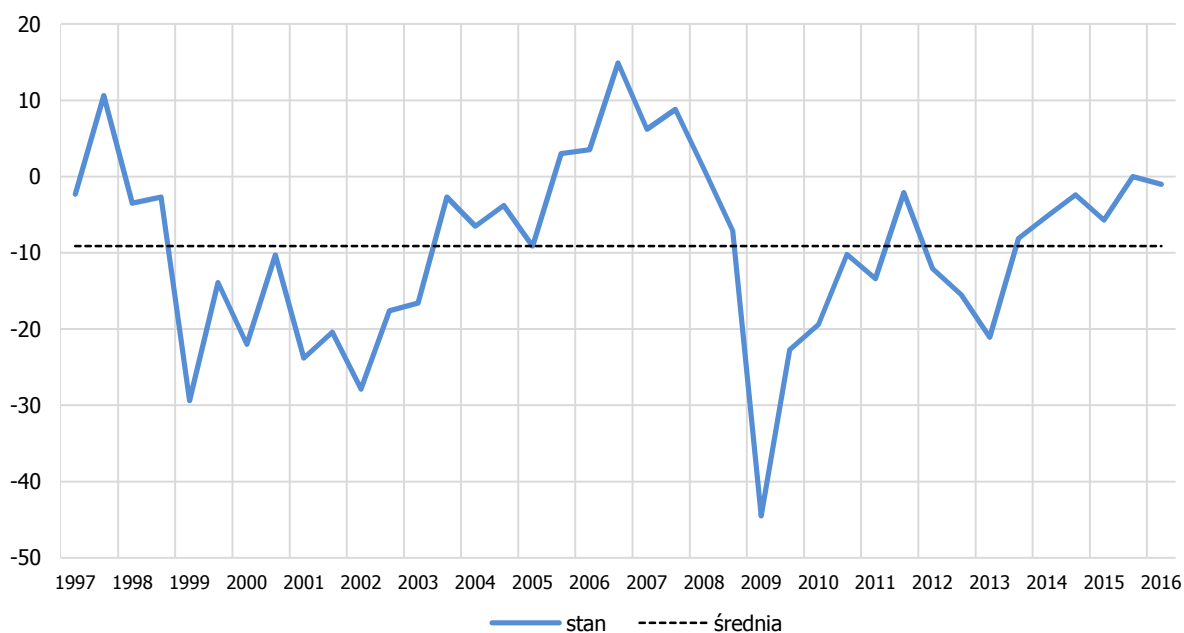

11) Bariery działalności gospodarczej

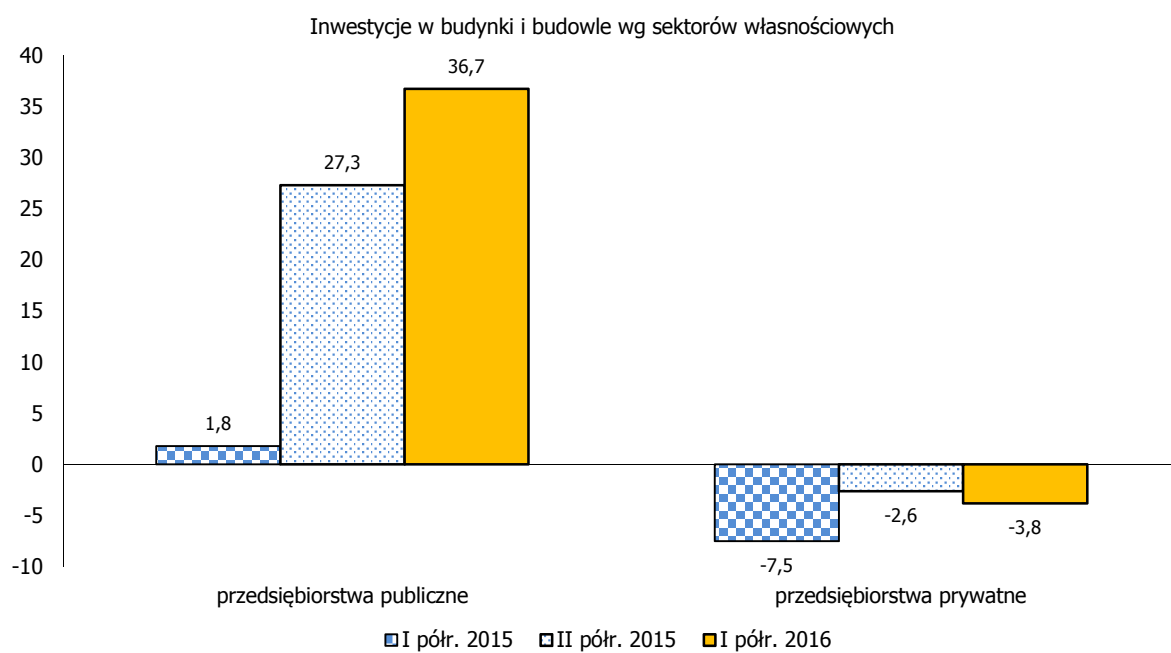

- (1) niedostateczny popyt krajowy
- (2) niedostateczny popyt zagraniczny
- (3) konkurencyjny import
- (4) brak wykwalifikowanej siły roboczej
- (5) niedostateczne wyposażenie
- (6) brak surowców i materiałów
- (7) niska płynność finansowa
- (8) niska dostępność kredytu
- (9) niekorzystne warunki kredytowe
- (10) niestabilność przepisów prawnych
- (11) obciążenia podatkowe
- (12) inne
- (13) nie występują

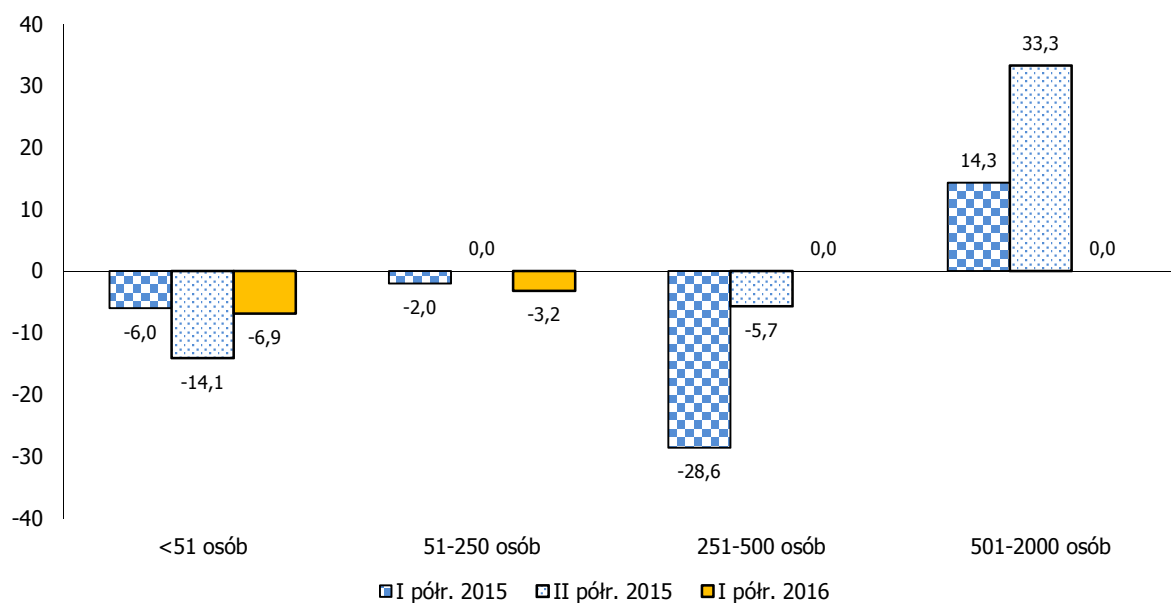
12) Inwestycje w budynki i budowlę

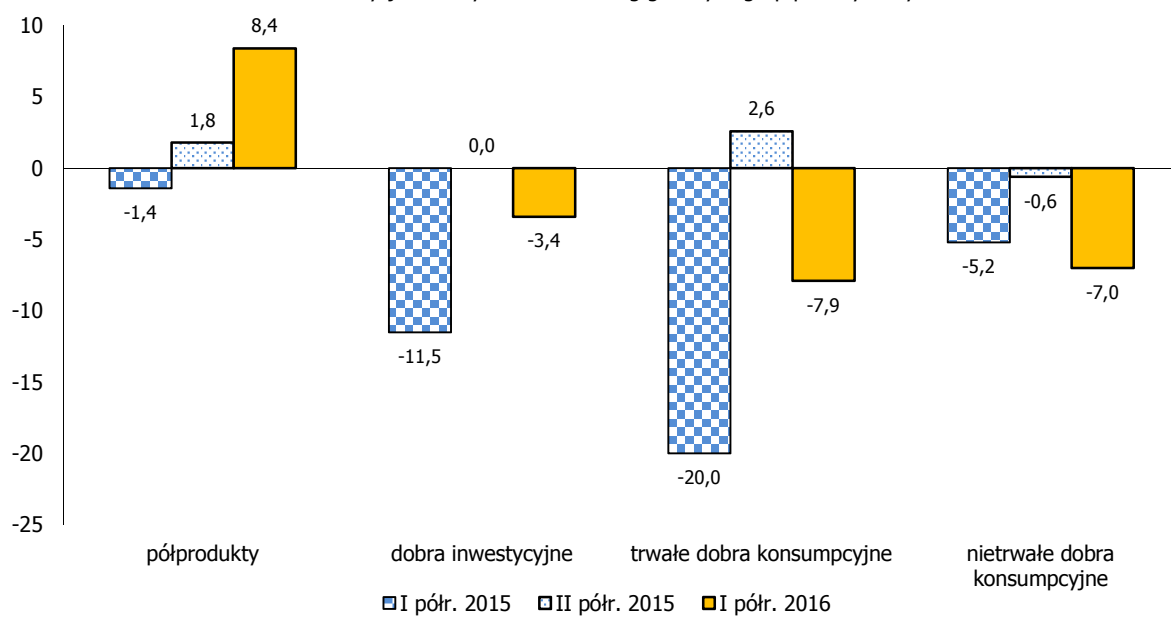
	II półr. 2013	I półr. 2014	II półr. 2014	I półr. 2015	II półr. 2015	I półr. 2016
wzrost	22,7	21,7	22,3	18,8	22,7	22,2
brak zmiany	46,5	51,4	53,0	56,7	54,6	54,7
spadek	30,8	26,9	24,7	24,5	22,7	23,2
saldo (1.-3.)	-8,1	-5,2	-2,4	-5,7	0,0	-1,0

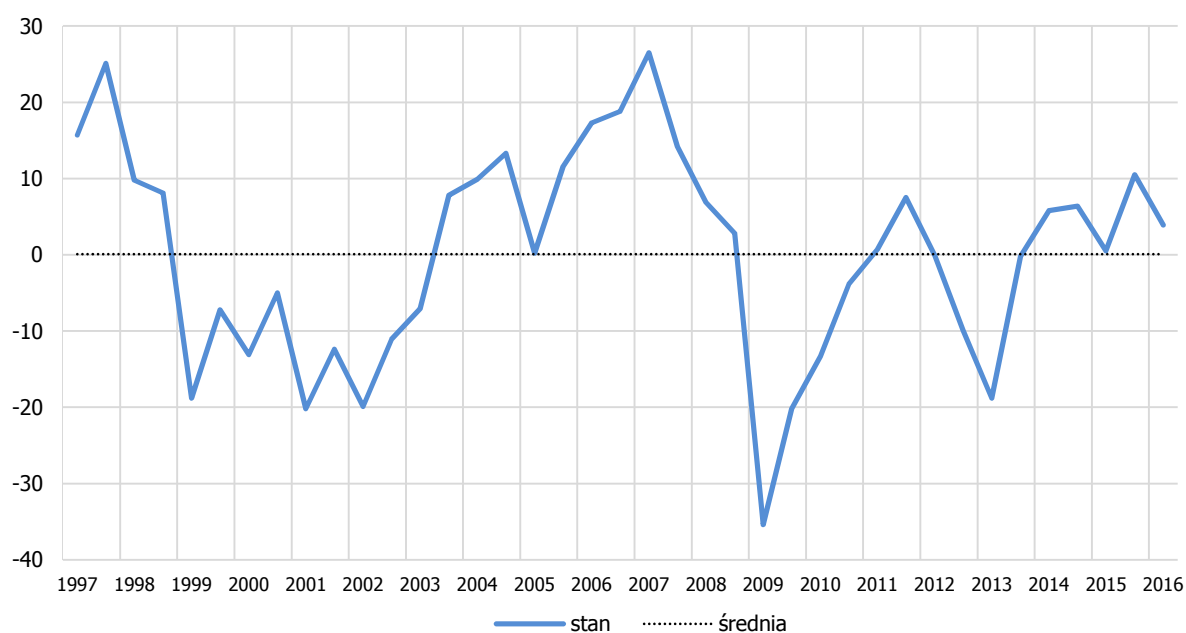
Inwestycje w budynki i budowle wg wielkości zatrudnienia

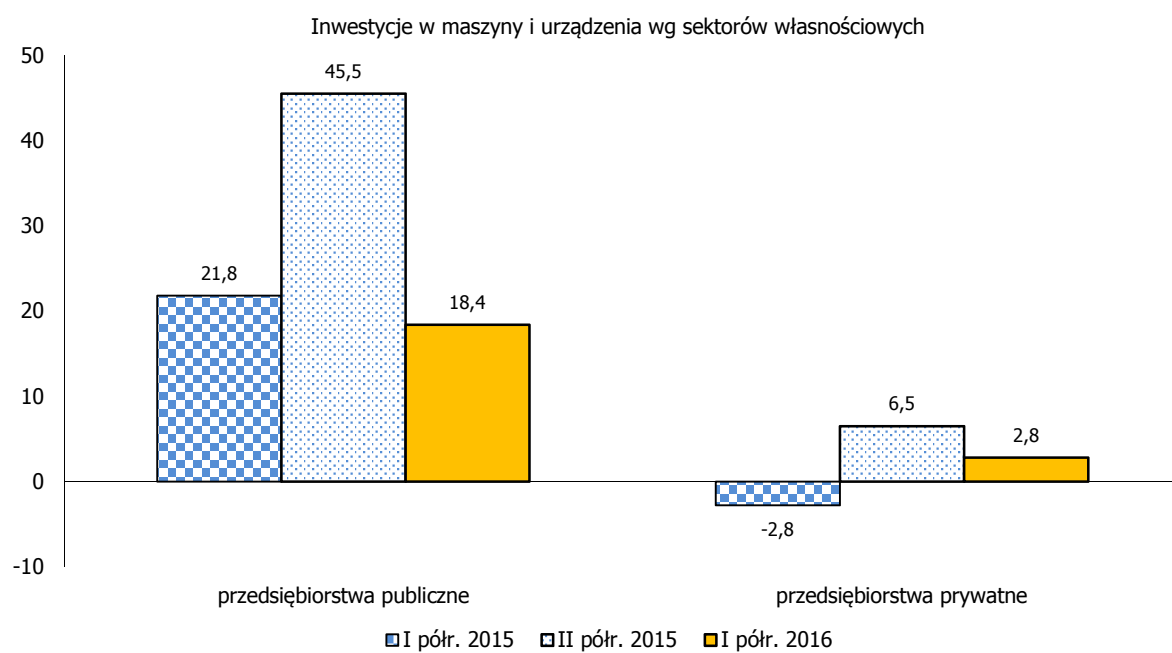
Inwestycje w budynki i budowle wg głównych grup przemysłowych

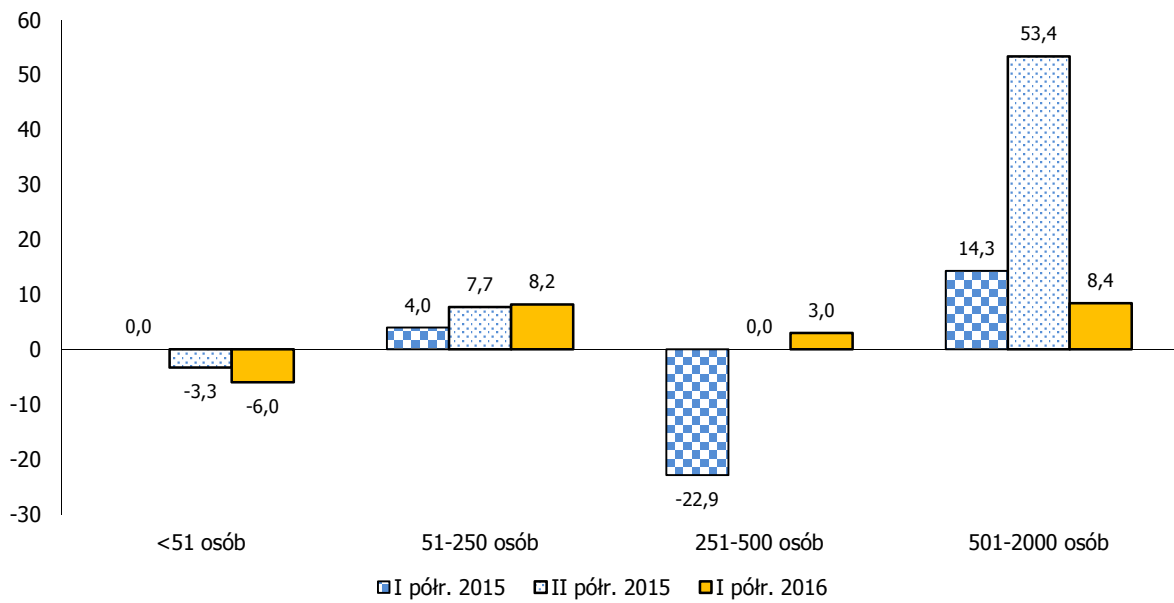
13) Inwestycje w maszyny i urządzenia

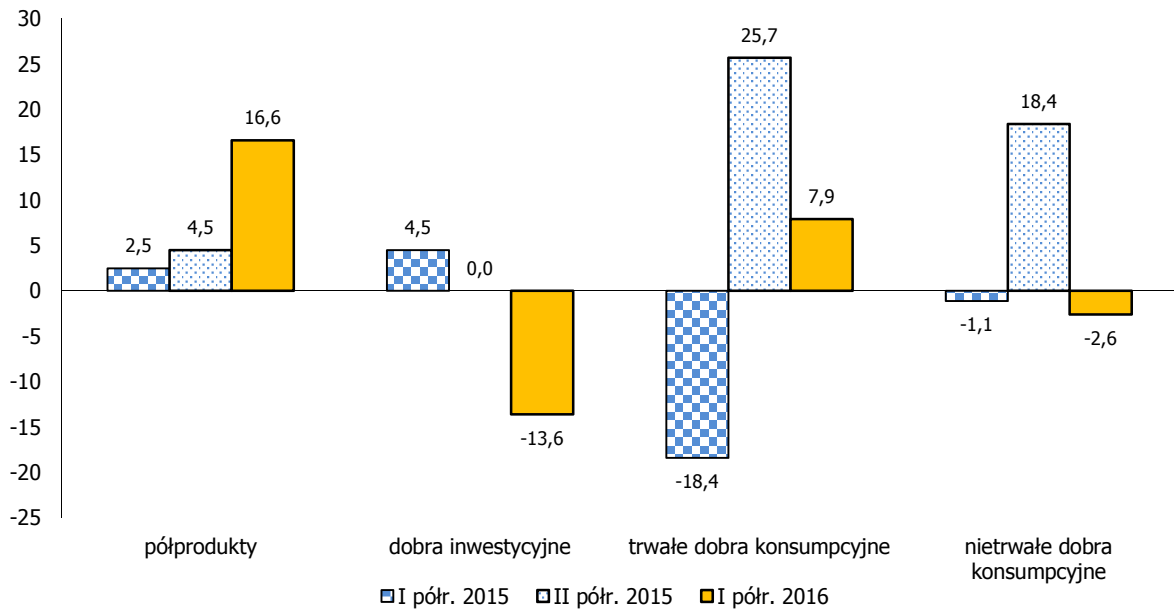
	II półr. 2013	I półr. 2014	II półr. 2014	I półr. 2015	II półr. 2015	I półr. 2016
wzrost	30,5	28,7	29,4	27,0	35,3	29,9
brak zmiany	38,8	48,4	47,6	46,5	39,9	44,1
spadek	30,7	22,9	23,0	26,5	24,8	26,0
saldo (1.-3.)	-0,2	5,8	6,4	0,5	10,5	3,9

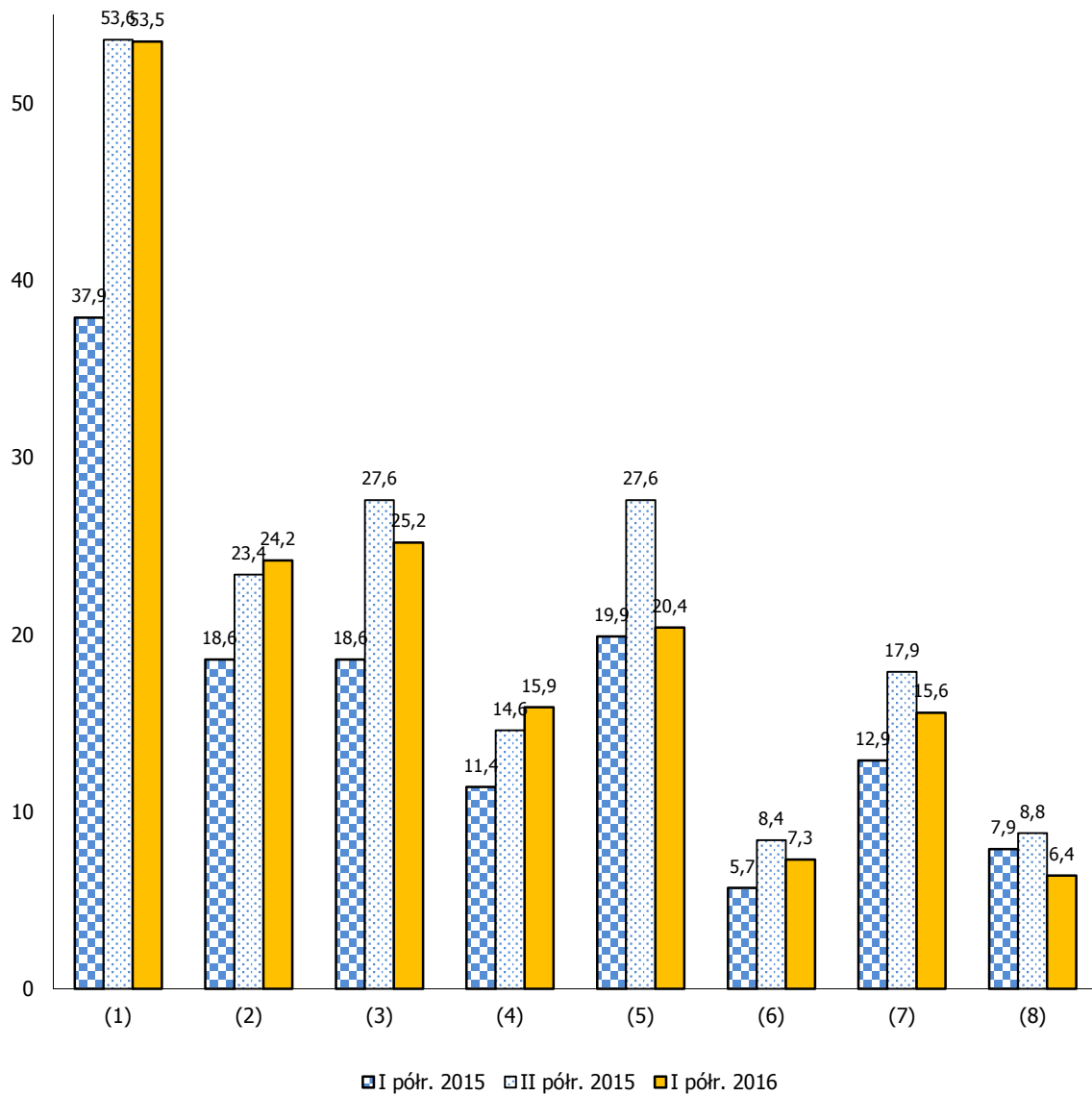
Inwestycje w maszyny i urządzenia wg wielkości zatrudnienia

Inwestycje w maszyny i urządzenia wg głównych grup przemysłowych

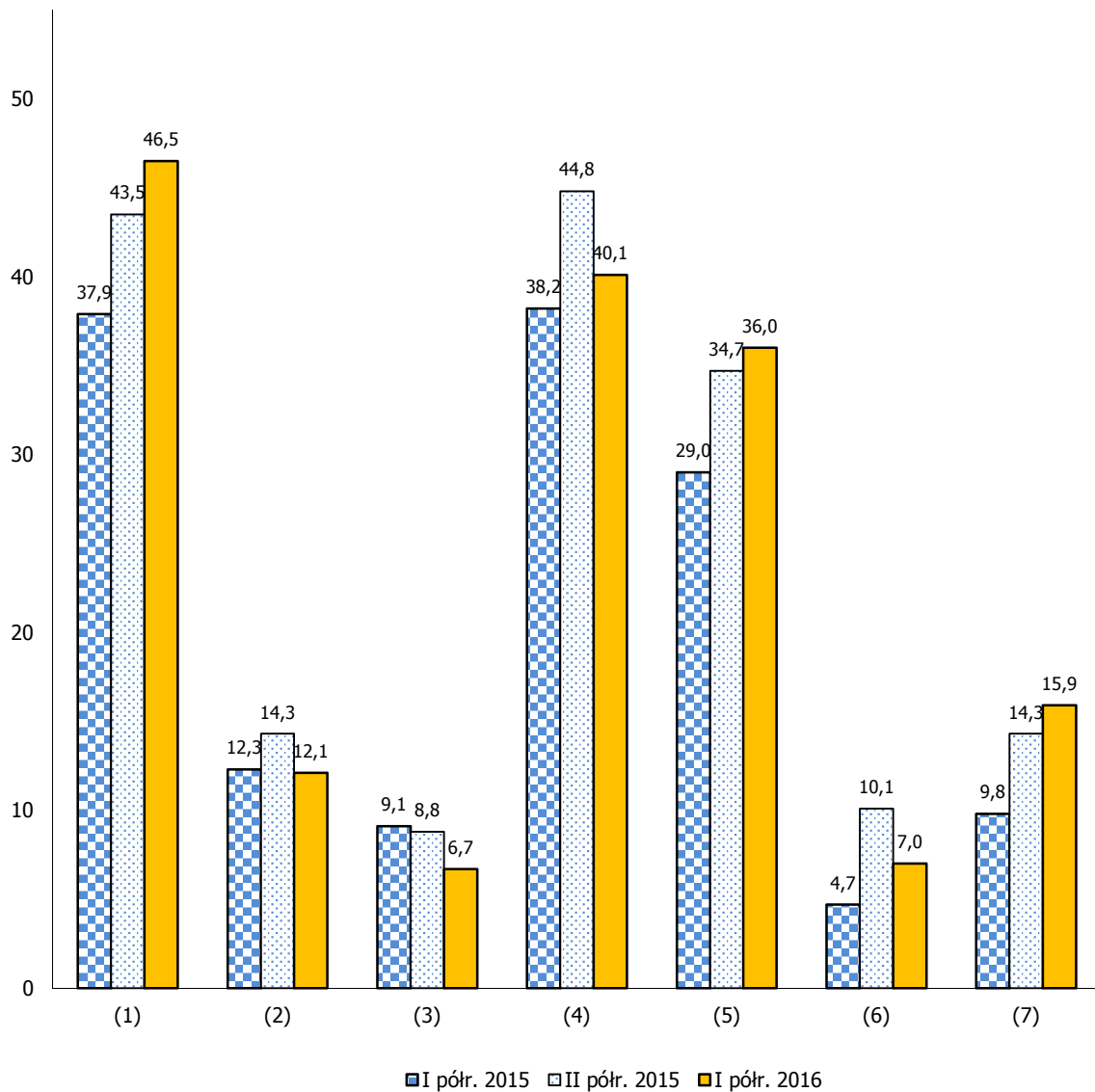

14) Inwestycje planowane

- (1) wymiana starego wyposażenia
- (2) powiększenie mocy produkcyjnych
- (3) mechanizacja i automatyzacja produkcji
- (4) wprowadzenie nowych technik wytwarzania
- (5) oszczędzanie energii
- (6) kontrola zanieczyszczeń
- (7) poprawa bezpieczeństwa
- (8) inne

15) Czynniki ograniczające inwestycje planowane

- (1) niedostateczny popyt
- (2) wysoki koszt kapitału
- (3) trudności w uzyskaniu kredytów
- (4) niewystarczający zysk
- (5) obawa przed zadłużeniem
- (6) czynniki techniczne
- (7) inne

III. SUMMARY

In April 2016 the industrial confidence indicator (ICI) decreased by 5.7 points to -3.3 pts. It is 4.8 pts down from the April 2015 year figure. The indicator calculated for private firms declined by 4.8 pts to -2.7 pts. It is lower than a year earlier by 3.8 points. The indicator calculated for public enterprises fell by 15 pts to -8.5 pts, the figure lower by 13.3 pts than the April 2015 one. Business situation deteriorated the most in manufacture of consumer durables, the Opolskie Voivodeship and firms employing more than 500 persons.

The recovery recorded by the March 2016 survey was very short. In April firms report production, total and export orders, and employment to decline. Finished goods inventories are on the rise. The industrial confidence indicator and the balances turned negative again. Yearly changes of the indicator and the balances are negative too. Manufacturers are pessimistic. Since the economy is influenced by positive seasonal factors, the reason of the reported deterioration of business situation in manufacturing should be attributed to political determinants.